

MLADOST

ŠTEV.

2

1929

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.**

Tiskovine za Čebello. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebello.

Zahtevajte cenik!

Naša Sloga

Ljubljana, Poljanski nasip 10

izdeluje

orlovske zastave, zastave za Marijine
družbe, cerkvene bandere, trakove,
mašne plašče, baldahine itd. — Ima
veliko zalogo svile in blaga za zastave
ter za mašna oblačila itd. — Popravila
se izvršujejo v najboljšo zadovoljnost.
Cene nizke, postrežba točna. — Pro-
računi, načrti in pojasnila brezplačno

Naša domača

Kollnska cikorija

**Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!**

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega
blaga za plašče, obleko in perilo, brisače,
namizne prte, servijete, cvilih, fine no-
gavice za otroke, dame in gospode in
veliko izbiro domačega izdelka. Perilo
za dame in gospode. Izgotovljene ob-
leke in plašči za velike in male, pred-
pasniki za odrasle in otroke iz listra,
klota, kontenine in šifona. Blago dobro,
prav nizke cene!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

priporoča svojo zalogo

**dežnikov,
solčnikov in
izprehodnih
palic**

Popravila izvršuje točno in solidno.

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr.
modno blago, kupite najceneje pri

„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane
stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilije, zvonove in
enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
 2. Zvonove proti razpoki in prelomu.
 3. Sprejema v novoustanovljenem živ-
ljenskem oddelku zavarovanje na doživ-
vetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in
ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Skupno premagamo skupne težave!**

Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I.
najvišji pokrovitelj orlovskega izleta v Prago 1929.

MLADOST

LETNIK XXII

FEBRUAR 1929

ŠTEVILKA 2

IZVRŠUJEMO DANO NAM NAJVIŠJE NAROČILO TER IZROČAMO VSEM ORLOM IN ORLICAM POZDRAVE NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA.

Dne 23. januarja 1929 zvečer se je odpeljalo v Beograd orlovsko zastopstvo, v katerem so bili predsednik J. O. Z. br. dr. Žitko, blagajnik J. O. Z. br. dr. Kržan ter priljubljeni bivši predsednik Orlovske podzveze br. dr. Basaj.

Ta deputacija Jugoslovanske orlovske zveze je bila dne 25. januarja 1929 sprejeta od Nj. Vel. kralja v avdienco ter je ob tej priliki vladar prevzel pokroviteljstvo nad našim izletom v Prago na Svetovaclavske dni.

Vežna vrata na dvor nam je odprl sivolas seljak v srbski narodni noši. Na prsih je imel polno odlikovanj, katera si je priboril v bojih za osvobojenje srbskega naroda izpod turškega jarma. Kraljev adjutant nas je točno ob pol šestih peljal do kraljeve delovne sobe, potrkal na mala vrata in že smo vstopili.

Nj. Vel. kralj je sedel za pisalno mizo; vstal je in nam z živahnimi koraki prišel nasproti. Oblečen je bil v generalsko uniformo. Predstavili smo se; nakar je br. predsednik izrekel našo prošnjo za pokroviteljstvo in obenem zagotovil Njegovemu Veličanstvu zvestobo in udanost vsega našega članstva. Nj. Vel. kralj je z vidnim zanimanjem poslušal te besede ter takoj odgovoril, da z veseljem prevzame pokroviteljstvo.

V nadaljnjem razgovoru se je vladar zlasti zanimal za današnje stanje orlovske organizacije, kako napredujejo priprave za Svetovaclavske orlovske dni v Pragi pri nas, koliko nas bo šlo v Prago, koliko je že prijavljenih, ali se bodo izleta udeležile tudi Orlice. Razložili smo Njegovemu Veličanstvu, kako napreduje naše delo za izlet v Prago. Povedali smo tudi, da so naši telovadci že ponovno na mednarodnih tekmah odnesli zmago. Vladar je nato izrekel željo, naj gledamo, da bomo tudi v Pragi častno zastopali našo državo.

Povedali smo Njegovemu Veličanstvu, da se pripravlja za leto 1931. velika mednarodna prireditev v Ljubljani, na katero bodo prišli razni drugi narodi, predvsem seveda Čehoslovaki, Francozi in Belgijci.

Vladar se je zanimal tudi za osebne razmere posameznih članov zastopstva. Ob koncu je Nj. Vel. kralj želel orlovskemu delu veliko uspeha in nam je naročil, naj sporočimo njegove pozdrave vsem Orlom in Orlicam.

Koncem avdience se je br. predsednik zahvalil Nj. Vel. kralju za naklonjenost in je obljubil, da se hoče orlovska organizacija izkazati vredno zaupanja, ki ga uživa na najvišjem mestu.

Kraljevi pozdravi in besede naj nam bodo v pobudo, da se še bolj pripravimo za izlet v Prago; izpolnimo tako željo Njegovega Veličanstva ter priborimo našemu jugoslovanskemu praporu častno mesto in povzdignimo ugled in čast naše domovine.

Prosveta in vzgoja

P. Krizostom:

Jožef mladenič — mož.

Mlado drhteče jutro
bilo mu je življenje —
nežna pojoča mladost.

Njegova pot je bila prostost;
sužnosti ni poznal.

Bil je igravec;
celo življenje je igral
in dobil je sleherni igro.

Z Marijo, nebeško Kraljico
je šel smehljaše po tihi poti.
Prišlo mu je sredi cestne livade
Dete nebeško naproti.

Kako so mu plamenele oči!
Kako so mu trepetale dlani,
ko je Jezusa v naročje vzel
in ga na prsi prižl.

Kruh njegov je bil grenak —
delo, neprestano delo.
Pa je nosil skozi življenje
za Jezusa in za Marijo
morečo skrb — veselo.

Svoj cilj je dosegel.
Smehljaše se je vlegel;
Jezus sam mu je v boleznih stregel
in skrbela je zanj Nevesta-devica.

Bog je utrgal zreli sad;
iz nazareške pomladi
vzel ga je v večno pomlad.

Tisto uro
jutranja zarja z nežno meglico
je goro Tabor zastrla.
Tisto uro
bela lilija v tišini sveti
svojo čudovito čašo je odprla.

Jožef — mladenič!
Jožef — krepki mož!
natrosi v naša srca
junaškega življenja
večno svežih rož!

Dr. I. F.:

S prepričanjem in zvestobo.

(Za praznik sv. Jožefa.)

Bratje! Ne govorimo mnogo — prav je tako — a vem, da je vsak resnični Orel prepričan o tem: Najlepši in za organizacijo najčastnejši prizor je ob orlovskih praznikih, ko se bratje z moško vernostjo in tiho resnostjo, pa s skritim veseljem bližajo skupno k obhajilni mizi. Poživijo v sebi zavest, da je vir njihovega fantovstva in fantovskega bratstva — Kristus. Najbližji so si drug drugemu takrat, ko so vsi najbližje Kristusu.

Praznik sv. Jožefa je prav zato tudi orlovski praznik, ker more to zavest posebno oživljati. Blizu Kristusa in Marije! Z živim prepričanjem išče Orel vedno te bližine, z moško resnobo in zvestobo vztraja v njej. Ni samo zunanost ali navada ali disciplina radi zahteve organizacije, ki ga drži, da gre v cerkev, izpolnjuje svoje verske dolžnosti, ampak je to osnovna misel njegovega dela, žarišče, ki se iz njega razliva luč in toplota na njegovo fantovsko vedenje in življenje. S ponosom in samozavestjo, ki ne zamre, pa čeprav pride med ljudi, ki so pot do cerkve izgubili ali ki jo hote prezirajo!

Delo je tudi služba božja. Zakaj imamo od Boga telesno moč in duševne zmožnosti, če ne za delo? Delo je blagoslovljeno od Boga. Kdor

delo smatra za suženjstvo ali pa samo za zabavo, ga ne pojmuje prav in ni ne njemu ne drugim v blagoslov, še manj bo po božji volji in v božjo čast. Božji sin je bil v Jožefovi družini; pa je ta z delom preživel svojo družino. Ni ga čutil za suženjstvo, ni ga mogel imeti samo za zabavo.

Mož pokorščine! Težko je danes zapisati to besedo, tako so ji že vzeli kredit in ji vzdeli nečast. A ne gre brez nje! Če ne prihaja iz notranjega prepričanja, iz zavesti, da je potrebna, iz ljubezni, da je blagoslov nam in človeški družbi, prihaja iz hlapčevskega suženjskega strahu in je po vrednosti prav taka kakor oblast zapovedovanja, ki prihaja iz nasilnega sebičnega duha. Pokorščina božji volji in po božji volji edina nosi blagoslov, varuje red in krepi tvojo moč. Le ta, kdor zna tako biti pokoren Bogu in ljudem, bo znal ostati vedno pokoren Bogu kakor njegov otrok in znal zapovedovati ljudem kakor brat. Tako zori naše fantovstvo v moško zrelost.

R. G. — F. Č.:

Svoboda.

Ob besedi »svoboda« se marsikdo zavije v meglo, v kateri ne vidi nič jasnega. A tu moramo jasno misliti. Zato hočemo vse izločiti, kar je zgolj beseda ali čuvstvo. Hočemo točno presoditi, nedvomno pisati. Brez nepotrebnega ugibanja si hočemo živo predočiti: Kdo je svoboden? Kdaj imamo pravico, se smatrati svobodnega? Gre nam za sliko resnično svobodnega človeka.

Marsikaj se ti bo morda videlo malenkostno; a ne bodi nejevoljen. »Velikopotezne stvari« niso vedno pristne. Je čisto dosti goljufije za njo. Hočemo opraviti dobro in točno delo. Le-to je pošteno in trajno.

*

Začnimo pri bližnjem. Imenovali bomo človeka svobodnega, če lahko stori, kar hoče; če je vnanje svoboden v svojem odločanju in dejanju. Pri marsikomu je pač tako, da mu predstojniki ali domači povsod dajejo predpise. V tem naravno ni svoboden. Hoče iti na pot in ne sme; pridružil bi se rad krožku, a prepoved ga ovira; lotil bi se rad dela tako, kot smatra za prav, in se mora pokoriti tujemu navodilu; določen poklic ga mika, a ne more do njega... Vse to je čisto gotovo nesvoboda in lahko močno tlači.

Še težja postane nesvoboda, če okolica povsem drugače čuti in sodi. To se lahko pripeti vsakomur. Ne razumejo človeka, odklanjajo ga, vsiliti mu hočejo lastne ljudi. Kar mu je ljubo in sveto, ne vzamejo za resno; to, za čemer stremlje, smešijo. Skušajo ga potisniti v družbo, v oblike občevanja, zabave, obleko, ki so mu zoprne... To je sedaj lahko družba, je to lahko krog, v katerem vršimo svoj poklic, je to lahko družina, ali internat, ali kaj drugega... Naravnost tiranski je lahko ta pritisk od zgoraj in ljudje, ki zase zahtevajo vso svobodo, so napram drugim čisto najbolj brezobzirni. Če je tedaj kdo že po naravi bolj popustljiv ali če se dá rahlo ustrašiti, lahko izgubi vso svojo samoniklost. Trajna kritika mu vzame vse zaupanje v samega sebe. Ne misli več po svojem lastnem nagibu, temveč po zmislu drugih. Prilagodi se; ne ceni za lepo in grdo, pravo in slabo, plemenito in podlo tega, kar mu narekuje lastno srce, temveč to, kar mu drugi vsilijo. Dokler ne postane končno popolnoma nesvoboden, na zunaj, in tudi notranje.

In take nesvobode je mnogo. Nekateri tiče globlje v njej, drugi manj. Nekaj pa imamo vsi z njo opravka, kajti vsak živi v okoliščinah, ki jih ne more spremeniti. Živimo v družini in moramo svojce sprejeti, kakršni so. V šoli si ne moremo izbrati tovarišev, učiteljev, naprav in vzgojnih oblik, temveč sprijazniti

se treba z onimi, ki pač obstojajo. Kdo drug je v poklicu, v pisarni in delavnici, v določenih družabnih razmerah, s katerimi moramo računati. Tako čuti vsakdo na katerikoli način pritisk vnanje nesvobode.

Kdaj bi v tem pogledu torej bili čisto svobodni? Če bi smeli prihajati in oditi, kadar bi se nam zljubilo; delati, kar smatramo za prav; si uravnati življenje, kot nam prija; če bi imeli okolico, ki bi spoštovala naše nazore. Kratko rečeno: če bi razpolagali s svojimi odloki in dejanji.

To bi bila svoboda, in vredno je, potegovati se zanjo. Nedvomno pridemo v položaje, da na njih ne moremo ničesar spremeniti. A sicer ima vsakdo pravico, da si ustvari svoboden zrak okrog sebe. A na pravi način, da ne kršimo pri tem ljubezni do bližnjega in njegove spoštljivosti. In tudi res lahko mnogo dosežemo. Pred vsem moramo ostati sebi dosledno zvesti. Če hoče n. pr. kdo v ta in ta poklic in trči na odpor, tedaj naj si bo najprej na čistem: »Kaj hočem? Zakaj?« In potem bo lahko zastavil vedno znova pravo besedo ob pravem času. Istočasno se bo pri delu in doma potrudil, da starši vidijo, da je odločno voljan; prizadeval si bo v tonu in dejanju, da z močjo dobre volje in poštenosti počasi premaga odpor. Morda bo kdo dejal, to je diplomacija. Le-ta je neresnična. Jasno da treba povedati, kar hočemo in mir besedi. O ne! Je to pametna in smotrna volja, ki porablja dobra sredstva za dobro stvar. Z grobim nastopanjem, tako zvanimi brezpogojnimi zahtevami, s puntanjem in polomom dosežemo malo dobrega, pač pa temveč nesprave in jeze. Res pride tudi tako daleč, ko človek natančno vidi: »Gre za mojo dušo. Za notranji spaš življenja. Za poklic in življensko delo.« Tedaj je lahko nujno, da se uveljavimo z odkritim uporom. A odgovoriti si moramo pred Bogom, da gre res za najvišje, da smo prej poskusili vse drugo in nismo prišli z mesta. In čisto čistega srca bi morali vojevati tak odkrit boj. Že često se nam je že marsikaj videlo neskončno važno in vendar je šlo le za majhno stvar. Marsikdo je mislil, da visi njegovo življenje na stvari, a kmalu je spoznal, da se je hotel ogniti neljubim dolžnostim.

Končno pridemo vendarle do meje, kjer se začenja to, česar ne moremo spremeniti. Tedaj treba biti značajan in se z dobrim zadržanjem udati v neizbežno nujnost.

A nujen postane boj zlasti takrat, ko gre za to, da branimo svoje prepričanje pred nasilno okolico. Tu velja predvsem eno pravilo: ne se dati begati! Tovariši, sovrstniki v delavnici in tovarni, kolegi v trgovini ali službi lahko še tako pritiskajo — ne odjenjati! Gre za svobodo. Za kar nas napadajo, treba preizkusiti; globlje treba razmisliti stvar, da jo bolje razumemo; očistiti jo moramo pretiravanj in napak — potem pa se je oklenimo z vso svojo dušo, vedno globlje in močnejše! Držimo jo! Nobena moč, ne razred, ne delavnica, ne krog klepetulj in zlobnih jezikov ne more nič, če z mirnim srcem in jasno voljo branimo resnično vredno stvar.

*

Taka vnanja svoboda je dragocena, zlasti, če smo si jo priborili sami, a je vendar šele prvi korak v deželo svobode. Recimo da je človek vnanje svoboden — vsaj toliko, kolikor po svoji pameti lahko zahteva. Držati se mora reda, sicer pa mu nobena stvar ne križa pota. Lahko se prosto giblje, živi s svojimi prijatelji, počenja kar hoče. Da, morda se ne briga sploh za noben hišni red in stori, kar mu prija. Bere, kar mu pride pod roke, nihče mu ne vpliva svojih nazorov, kratko, svoboden je v dejanju in nehanju. Pa postane kaka beseda moda. V razredu ali krožku ali odseku pravijo vsi tako — in on govori tudi tako. Knjiga pride v modo. Nočemo navajati nobenih imen. Boš že sam mislil na to in ono, ki so krožile okrog. Nekaj se ti upira. Knjiga se ti zdi prenapeta, nenaravna. Slišiš v njej ropotati velike besede, a za njimi ni nič pravega zmisla. Čutiš dvomljivo zmes iz čistega in manj čistega. A knjiga je

trenutno na višku, vsi govore o njej — in ti jo bereš še naprej in jo smatraš za lepo. Nekoga smešijo, tovariša, učitelja, kateregakoli. Čutiš surovost, ki tiči v takem govorjenju, a drugi se smejejo — in ti se smeješ z njimi. V krožku je nekdo povedal svoj nazor. Ostali so proti. Opaziš pač, da je v izvajanjih bilo nekaj pravega. A ker so vsi proti, ne upaš priti s svojim — in soglašaj z večino. In tako naprej! Vedno ista pesem. Nekdo si ne upa pred zborom povedati svojega mnenja, ker se boji tisoč oči; smeje se dovtipu, proti kateremu se upira vse, kar je v srcu finega in čistega, ker noče veljati za malenkostnega; sramuje se čistega življenja, ker ga drugi ne bodo smatrali za polnovrednega, ki imajo že »izkušnje« ... Je to svoboda?

V resnici da ne! Vnanje smo na tak način lahko svobodni kakor ptica, v notranjosti smo sužnji. Čigavi sužnji? Javnega mnenja. Nočemo ga preveč zaničevati, ker ima svoje dobro. V javnem mnenju se izraža vest mnogih. A koliko nezmisla in nizkosti, koliko omejenega malomeščanstva je tudi v njem! Čisto vseeno, če gre za javno mnenje mesta ali šole ali krožka ali razreda. Izkušen možakar je dejal: »Dokler imate pred sabo ljudi posamič, so čisto poštene. Če jih je pa sto skupaj, je zlodej v njih.« Veliko resnice je v tem stavku. Kdor je sam in navezan sam nase, mora polagati račune. Kakor hitro jih je več, tako rekoč vsak odda svojo odgovornost sosedu. Vsakdo se dá potegniti v metež, in uspeh? Množica ne odgovarja za svoje početje. In sicer navadno ne odločajo plemenitejši in boljši elementi, temveč tisti, ki prav za prav malo zahtevajo, a najbolj glasno kriče in znajo povedati tako, da bo stvar vsem šla v glavo. Kdor torej hoče biti svoboden, se mora osvoboditi suženjstva množice, javnega mnenja!

A možno je tudi, da smo odvisni le od nekaterih. Često je ves razred, ves krožek pod vlado majhnega domišljavca; v življenju, v poklicu, v stranki je čisto prav tako. Ta eden ali ti nekateri znajo to, kar hočejo, povedati. Imajo močno voljo, pogostokrat tudi dušo brez sramu, ki se pogumno vrže v boj, in tako vladajo pač. Zgodi se, da tak človek zavlada popolnoma nad drugim. Njegov prijatelj govori tako kakor on, se obnaša kot on, samo njega posluša, se v vsem ravna po njem. To ni več prijateljstvo, temveč sužnost.

Tudi tu gre za to, da se branimo. Preizkušenemu možu bomo zvesti, brez dvoma, a preko tega ne smemo izgubiti samostojnosti. Skoro v vsakem prijateljstvu pride trenutek, ko se odloči, ali ne postane za enega suženjstvo. Za prijatelja je to preizkušnja, če je res to, kar pravi, ali pa, če hoče gospodovati. Če svojega prijatelja res ljubi, bo kmalu spoznal, da ga ne sme izgubiti, temveč da mu mora pustiti svobodo, in ga po tem znova prikleniti nase. Vladeželjni pa tega noče storiti. Hoče, da mu prijatelj ostane podložen, obtožuje ga nezvestobe. V večjem krožku in občestvu se dogaja nekaj sličnega. Pravi mož hoče svobodnega človeka za prijatelja, ne hlapca; hoče voditi svobodne ljudi, ne črede. Tembolj se veseli, čim odločneje drugi uveljavljajo svojo samobitnost.

*

Nikar ne pozabimo, da je človek lahko tudi suženj stvari, ne samo ljudi. Sladkarija nas more napraviti poželjive, da ob tem pozabimo na vse pomisleke. Nekdo vidi orodje, redko znamko, vreden kamen, knjigo ali sliko — misli, da mora predmet biti njegov, in nima miru, dokler ne pride do njega. Razne stvari morejo zadobiti moč nad nami: »hiša, polje, hlapec, dekla, vol, osel in vse, kar more postati človeška last«. Tako postane naše srce nemirno, in zaidemo lahko celo v krivičnost. In ko smo dosegli stvar, je nevarnost, da se tako močno navežemo nanjo, da se od nje nočemo več odtrgati, tudi tedaj ne, če bi z njo lahko komu pomagali v stiski ali pa prijatelju napravili veliko veselje. Kdor tako čuti, je hlapec in suženj stvari.

Tako hlapčevstvo treba zlomiti, in če je nujno, moramo biti tudi napram sebi neusmiljeno dosledni. Da, celo potrebno je, da smo trdi, kajti sicer ne pridemo z mesta. Strogo moramo ostati pri pravem, tudi v najmanjšem. Drugim dajamo radi in pomagajmo jim. In če čutimo, da vezi postajajo premočne, tedaj ne ostane drugega kot prostovoljno žrtvovati to, kar tako močno veže.

Svoboden torej še dolgo ni, kdor lahko stori, kar hoče. Tudi napram ljudem in stvarim mora biti neodvisen. Biti mora zvest svoji vesti, svoji sodbi, smeri svojega bistva. Notranji človek mora gospodovati nad vnanjostjo, nad okolico, razmerami, stvarmi, posestjo in lastnino.

*

A stopiti moramo še korak globlje. Mislimo si, da je nekdo svoboden v svojem odločevanju in tudi notranje samostojen. Da ravna res tako, kot smatra za prav. A tuintam ga obide nagla jeza, da se samega sebe več ne prepozna. Tedaj pove stvari, ki se jih kesneje zelo kesa, dela drugim krivico, vpije in zmerja — je tak človek svoboden? Kdo drug je ničemuren. Često govori o sebi, vedno napelje govorico na stvari, v katerih je podkovan; takoj prisluhne, če se o njem govori; iz vsake besede povzame takoj grajo ali dobrikanje; vedno preži na to, kaj drugi o njem mislijo — je ta svoboden? Strasti, nagoni, navade tiče v našem telesu in nas vežejo. Ali se smemo imenovati svobodne? Na zunaj pač, a notranje? Tak človek se morda uveljavi v svetu — a tudi tu le do neke meje — v svojem srcu pa je vezan in odvisen.

Torej sta v človeku samem, v njegovi lastni notranjosti prav za prav še dva človeka; eden čisto notranji — ta je pravi in nanj se sklicujemo, če verujemo v dobroto človeškega srca; drugi pa je vnanji, vanj spadajo strasti in nagoni. Le-ti niso slabi, nasprotno, dragocena sila! Strast je moč, nagon je sila. A porabiti jih treba v dobre svrhe. Strastno ogorčeno se lahko zavzemamo za najsvetejšo vrednoto, navdušeno se lahko oprimemo plemenitega, ljubosumno se držimo lahko pravega prijatelja. Te sile so torej dragocene, a slepe. Lahko tudi podirajo, uničujejo, zaslužujejo, če notranji človek nima svobodne vesti. Vladati mora nad strastjo in nagonom; ukrotiti in urediti jih mora, napraviti si jih mora uslužne. Potem delujejo dobrotno kot žarenje ognja, če ga pravilno porabimo.

Prost in svoboden je samo tisti, pri katerem notranji človek vlada nad vnanjim, vest in svoboda srca nad nagonom in strastjo. To šele je prava svoboda, pravna svoboda, ki omogoča, da človek živi iz svojega najglobljega jedra, iz vesti.

*

Kdaj torej smemo koga smatrati za svobodnega? Če je na zunaj svoboden v svojem odločanju. Če je neodvisen od vplivov ljudi in stvari ter ravna iz lastnih nagibov. Predvsem pa, če najgloblje v njem, vest, odloča nad vsem svetom strasti in nagonov.

Prva svoboda je dobra, in pač vredna, da se zanjo borimo, a ta svoboda je le vnanja. Bolj važna je druga svoboda, brez nje je prva brez vrednosti. Le ta osvobaja človeka, da more uresničiti tisto podobo, ki je od rojstva položena vanj. A odločitev pride šele v tretjem krogu, v najglobljem: če človek prodre do pravne svobode, če vest, božji glas v nas zavlada nad nagonom, strastjo in samoljubjem. To pravo svobodo pa si moramo šele ustvariti in priboriti, s hudim in neskončno trdim bojem. Čudno je, če si ogledamo malo поблиže tiste, ki tako glasno govorijo o svobodi; kajti o pravi svobodi vedo bore malo. Tisti, ki res vedo, kako je s tem, ki v resnici hrepene po njej in so v težkih preizkušnjah doživeli, kako malo je je, ne govorijo mnogo o njej. Je pač velika razlika, govoriti o svobodi ali biti v njenem okrilju.

Sušljalo je med ljudmi, da bodo nekaj novega naredili fantiči.

Zato je čas, da pojasnimo naslov naše povesti. Kdor je bil v tistem kraju, ve to reč takole: Otrok moškega spola je tam do dvanajstega leta fant, do osemnajstega leta fantič, naprej pa je fantiček. Tako je tam! Ni naša reč doganjati razloge: morda se manjša strah, morda raste ljubezen z rastočim potegonom. Recimo: Fantički so se stepli! Tujec misli na šolarje in se smeje skrbí ter grózi zavoljo smrkavih petelinčkov, pá zazvoni najmanj enemu za zadnjo uro, dva morajo vesti domov, štiri pa iščejo orožniki, da jih uklenejo. Tako je, kdor ne veruje, naj gre gledat. Zato smo izbrali za naslov srednjo besedo.

Sušljalo je torej vedno močnejše, da bodo fantiči naredili: Prosveto! Možje so z molkom odobravalí to reč, spominjali so se lastnih nerodnih let in so močno želeli, da jih sinovi ne bi posnemali, češ kruha mu lahko dam, pameti mu ne morem. Le bradati Hostnik, krčmar pod cerkvijo, ki je že prevečkrat naredil vreme — samo kakšno — v župniji, je nergal, da tega ni treba, saj imajo gasilno družbo pod svetim Florijanom. No, matere so se veselile, ker so vedele, odkod prihaja ta zduha. Dekleta, ki so že imele svojo dekleško družbo, pa so brate kar spodbujale, ker so upale, da bodo tudi one deležne, ako fantiči kaj napravijo.

Kmalu so se začele v duhu župnije pokazovati meglene podobe kakor klopčiči prihajajočih oseb in reči. Jedro največjega klopčiča je bil trgovčev sin Polde Poljanec. »Postavo ima čedno, iz veljavne hiše je, in v šoli je bil več nego drugi,« tako so govorili tisti, ki so najbolj poudarjali, da se morajo fantiči sami voditi.

Drugi so našli: »Premehak je, manjka mu poguma in vztrajnosti, dasi je sicer prijeten tovariš.« Menili so: »Če to stoji, da se bomo sami vodili, in fantje to hočemo, bo treba odločnega in možatega voditelja, in takšen bi bil Janez Gornik. Pri vojakihi je bil in dobro gospodari na nevelikem posestvu matere vdove.«

Eni tako, drugi drugače.

Če pustimo druge, sta si bila poglavitna tekmeča precej enaka po veljavi. Res je bil Polde bolj gosposki ter zavoljo trgovine zgovornejši med ljudmi, toda kaj bi z njegovo drugo šolo, ki je vanjo nekoliko pokukal in jo brez katere solze zapustil, saj mu je ni bilo treba, ko je bil oče bogat, torej ta druga šola ni močno motila enakosti; zlasti ker je Janez Gornik pridno čítal knjige in časopise, pa si v trdem delu resnil svojo misel.

Opazili so še tiste dni fantiči nekaj neverjetnega. Gospod kaplan je zahajal v hišo k Martinu Črtaliču, tistemu fantu, ki ga je bil tako hudomušno pozdravil pod lipo. Vendar se je zdelo, da kaplan zaman trga podplate, zakaj Martin je zajedljivo govoril o Prosveti, skoro tako kakor krčmar pod svetim Florijanom. Zbadal je dobre fantiče, kjer je le mogel. Rekel je sicer, da bi se vpisal v društvo, toda povedal tudi, da ne bo dolgo, ko bo šel za delavca v rudnik, kjer je že njegov oče.

Že pred Vsemi svetimi je bil ustanovni občni zbor. Govornik je prišel iz Ljubljane, tisti, ki je takrat najbolj v deželi slovel. Zamahnil je z roko kakor majhna podoba Boga, ko je ukazal vodam, naj se zlijejo v morje, da se pokaže suha zemlja:

»Fantiči! Poznam dvojno gospodo. Prva je kakor bengalski tiger, sebična, koristolovska, napihnjena. Druga je kakor istrski osel, dobrohotna, trmasta,

požrtvovalna, nelepa. Ti dve gospodi učita enako: Kmet, delavec, čemu ti bo prosveta, ker boš z njo tem huje čutil svoj težavni stan. O prvi gospodi ni vredno, da bi govoril. Je zoper naravo in bo poginila od srda, ker je nerodovitna. Pač pa je druga človeška in zato bolj nevarna. Ali naj se borimo zoper njo, to drugo? Ne in ne! Naši bratje in sestre so, manjka jim prosvete. Šolo so videli, ne življenja. Prosveto, dajmo jo, pokažimo jo, in jo bodo videli. Izpregledali bodo: Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi. Fijakarsko kljuse v mestu, kako je gosposko, in kakšna neroda. Toda planinska koza, kako prožen je njen hod, kako eleganten je skok. Dobra reč so očali, ako človek skoznje bolje vidi, toda če bi me kdo imel za kravo in mi dal zelene očali, da bi imel slamo za travo, bom proč vrgel očali, zanašal se bom rajši na zdrave oči. Fantiči, vse iznajdbe porabite, a ne ločite se od narave. Snoči sem prišel v vaš kraj, pa sem slišal vaše griče prepevati; plemenitite in pomnožite to petje s krščansko prosveto in boste najboljši narod pod solncem. Fantič, ako rečeš dekletu, moja si, velja to za vselej, in boš velik. Fantič, ako rečeš siromaku, izgubi se, boš ubog med ubožci. Domovina naša, praviš, majhna sem in uboga, pa ne veš, da se lahko veliko povečaš in obogatiš: Prvo je, stopi zaupno pod Križ. Fantje, samo Njemu in v Njegovem imenu odkrivajte klobuke.«

Govornik je vzel klobuk z mize, ga pokril na glavo in odšel k župniku v župnišče.

Govor, ki smo ga mogli ujeti le v medlem posnetku, je silno učinkoval na poslušavce, njegov žar je ogrel vsa srca. Najbolj čudno je bilo, da so ga vsi razumeli, četudi so mu bile besede visoke.

Kaj različno je govor prijel oba tekmece. Obema je sicer zamoril željo prednjačiti, toda Poldetu, ki si je bil svest zmage, je uplahnilo srce, dočim je Janez pogum začutil za žrtve. Na Martinovem obrazu, če je še tega treba, ni bilo nobenega sledu pri njem običajne posmehljivosti.

Volili so v odbor. Volivcev je bilo 49. Najprej za predsedniško mesto. Polde je dobil 22 glasov, Janez 18, 9 glasov je bilo razcepljenih. Polde bi moral imeti 25 glasov, da bi bil izvoljen. Za malo se mu je zdelo in ga burilo, ker ni šel skozi takoj.

Pri ožji volitvi je dobil res Polde 25, Janez 23, in 1 listek je bil prazen. Polde je bil torej izvoljen. Ali vstal je ter izjavil, da nobene izvolitve ne sprejme.

Volili so znovič. Janez 36 in Martin Črtalič 13 glasov. Tu se je prestrašil Črtalič Martin, ali se vsaj tako delal, povedal je koj, da te nesrečne številke ne sprejme. Očitno ga je volil del Poldetovih pristašev.

Janez, ki ni pričakoval tolike časti, se je hitro odločil in rekel: »Sprejemem zavoljo stvari, četudi vem, da nisem sposoben za to mesto.«

Ostale odbornike so izvolili kar z vzklikom, kakor jih je predložil cerkvenikov sin Jože. Za tajnika so naprosili gospoda kaplana, ki je z veseljem to mesto prevzel.

Hlapca ni bilo doma in doktor iz Ljubljane hoče na postajo, da doseže vlak. Kdo naj gre? Martin Črtalič je bil pred letom za malega hlapca pri trgovcu Poljancu, on bo vozil gospoda.

Martin je kajpak moral. Napregel je konja in sedel spredaj na voz. Toda ljubljanski gospod je zahteval, da mora sesti poleg njega. Tako sta se lahko peljala in pogovarjala.

Ko sta se vozila skozi vas, je govornik molčal. Nato je vprašal: »Fant, najprej mi povej, kako ti je ime, da bom vedel s kom se vozim.« Martin je spoštoval gospoda. Gospod pa mu je takoj razpolovil ime:

»Tin, ali si ti vpisan v Prosveto?«

»Sem.«

»Pa boš kaj delal?«

»Ne vem, gospod, nisem za take reči.«

»Mojdunaj Tin, se je razhudil gospod, če mi boš takšne pravil, te bom kar hitro vrgel z voza.« Prijel ga je za ramo, da se je Tine skoro ustrašil.

»Saj bi rad, pa ne znam. Gospod kaplan mi je svetoval, naj Prosveti pošteno nagajam.«

»Hahaha, se je prisrčno zasmeljal gospod, po tem spoznam Rožmana. Tin, le nagajaj, kolikor moreš nagajaj, nagajaj podnevu in ponoči, samo glej, da te ne pretepejo.«

Prav zares je dal ta svet doktor iz Ljubljane Martinu Črtaliču.

(Dalje.)

Dr. Fr. Jaklič:

Po mnogih zmotah in zablodah.

II. Mladostna leta.

V oni dobi so premnogi dolgo odlašali s krstom, trdeč, da so grehi storjeni po krstu, še neizmerno večji ko grehi nekrščenih, in pa ker je Cerkev za javne grehe po krstu zahtevala strogo, javno pokoro. Morda je verni Moniki tudi mož prepovedal krstiti otroka. Tako je bil vpisan Avguštin le med katehumene, to je one, ki so se priglasili za poznejši sprejem krsta in katerim je ob priglasu duhovnik naredil na čelo znamenje sv. križa ter jim dal v usta blagoslovljene soli. Najbrž je že takrat dobil ime Avrelij Avguštin.

S sužnji in sužnjami-vzgojiteljicami je govoril po punsko, prav tako z otroki, s katerimi se je igral. Občevalni jezik staršev in sploh ožjega domačega kroga pa je bila latinščina.

V svojih Izpovedih je pozneje zapisal, da so mu v zgodnji mladosti delali posebno veselje ptiči, ki jih je polno tam okoli, zlasti še slavčki, in da je marsikateri krilatec plaho trepetal v dečkovih rokah, ki ga je radovedno, pa ljubeče opazoval.

Roditelja sta mu pustila polno svobodo, zato je bil brž sredi otrok, od katerih se je kmalu navzel več napak, zlasti lažnivosti in kraje. Lagal in kradel je ne za svojo korist, ampak da je vežbal in udeleževal svojo razboritost in da se je potem pohvalil pred tovariši. Hodil je z njimi, ko so se obmetavali s kameni, včasih tako zares, da si niti odrasli niso takrat upali na cesto. On sam se takih bojev osebno ni udeleževal, ker je bil od rojstva neprestano šibek in bolehen; pač pa si je skušal osvojiti tovariše z darovi in pa s silami svojega duha: večkrat jih je zbral krog sebe ter jim tako nazorno in živahno pripovedoval povesti, da se je že takrat na rahlo razodeval poznejši mojster govora in pisanja.

V mladih letih je nekoč zbolel na mrzlici; pa tudi takrat ni prejel krsta, najbrž da je hotel oče s tem poudariti svoje paganstvo, ker je bila država pod tedanjim vladarjem Julianom Odpadnikom zopet nasprotna krščanstvu.

Ko je Avguštin okrevale, je začel obiskovati šolo v domačem mestu. Kako neugodne spomine pa je ohranil nanjo! Kaj bi jih ne, ob tako barbarskem načinu učenja! V krogu so sedeli v napol podrti bajti, skozi katero je ob hladnih dneh pihal mrzel veter in je ob deževju kapalo skozi streho; sredi med njimi je stal učitelj ter nadzoroval njih tuljenje poštevanke in branja, pri tem pa svojo dolgo palico tako žurno rabil, da je večkrat tekla mlada kri.

Avguštin je pa kljub slabi šoli dobro napredoval, zato sta roditelja sklenila, poslati ga v bližnje mesto Madavro na višjo šolo.

Koliko je Avguštin prepotoval v življenju! In za tega nemirnega popotnika se je prvič odprla cesta, ko se je poslovil od domače hiše in okolice ter odjahal v Madavro. Na tej 24km dolgi poti je radovedno ogledoval popotnike

in naravo, ki se je počasi prelivala v goloto gričev in nerodovitnih tal, na katerih se je belilo mesto.

Madavra je bilo staro punsko mesto, ne tako romanizirano ko Tagaste. Imela je svoje paganske temple, ker je bilo paganstvo tu še globlje zakoreninjeno. Paganski prazniki so se tako slovesno obhajali, javno življenje in kultura, umetnosti in šolski pouk so bili tako zelo prekvašeni s paganskimi nazori, da je Avguštinovo krščanstvo začelo kmalu močno temneti. Krščanstvo je komaj stopilo iz krvavih preganjanj v svobodo, zato ni moglo še ustvariti svoje kulture, ki bi bila vcepila mlademu dijaku, sodečemu po zunanjem videzu in po blestečih vtisih, spoštovanje pred Kristusovimi nauki, ki tudi tostransko življenje tako lepo osvetljujejo in blagodejno ogrevajo.

Naenkrat pa je zmanjkalo patriciju denarja in nadarjeni Avguštin se je moral vrniti pod rodni krov ter ostati brez resnega posla.

K nesreči se je pa to zgodilo v dobi telesnega razvoja in dozorevanja; kot za toliko drugih, tako je tudi za Avguština postala ta preizkušnja usodna, to pa tem laglje, ker niti njegova telesnost niti duševnost nista bili skoro nič zaposleni in ker si je poiskal prijateljev, ki so ga z besedo in zgledom vabili na pot poltenosti in nečistosti. Žal, da je bil med njimi tudi Alipij, ki je odslej neprestano šel z Avguštinom skozi življenje, najprej skozi zablode, potem pa je tudi on krenil na pot poboljšanja ter postal naposled tudi on škof, in sicer ravno v Avguštinovih rodni Tagastah. Po srcu je bil nenavadno plemenit, le da tudi pri njem starši v tej nevarni dobi mladosti niso izpolnili svoje dolžnosti, kot je tudi Avguštinov oče patricij ni, ker je imel pred očmi le sinovo svetno kariero, za njegovo neumrjočo dušo mu pa ni bilo skoro nič mar. Res, da se je bil patricij tisto leto vpisal med katehumene, pa to je storil v veliki meri le iz političnih nagibov, ker je paganski vladar Julian Odpadnik že izkrmavel v vojni proti Peržanom in je zdaj bolj kazalo biti kristjan. Mati Monika je sicer zapazila prve sinove zablode in ga opozorila nanje; Avguštin pa ni veliko dal na njene besede in sploh ni bil zaupen z njo, šele poznejše stiske in trpljenje lastne duše so mu odkrile lepote in milino materine svetniške duše.

Kakor hitro je pa mladi Numidijec stopil na pot strasti in grehov zoper čistost, mu je zajokalo v duši; veselje in brezskrbna vedrost sta se umaknili zamišljenosti, samotarjenju in žalosti. Otožnost ga je začela zagrinjati s svojimi črnimi pajčolani. Nadarjeni Avguštin, kako škoda te je!

(Dalje.)

Lojze Golobič:

Delavčeva nedelja.

Moj prijatelj Janez koplje premog v trboveljskih rovih. Že deset let lomi hrbet in kljuva s krampom v črno steno. Janez je kmečki fant, hribje so ga rodili. Delal je z očetom, molil z njim, vedel za nedeljo in cerkev. V nedeljskih popoldnevih je zapušil cigaro in z očetom krenil na njive in senožeti, da vidi, koliko grozdičev se je zleglo na trtah, kako žoltijo ječmenja morja; da čuje, kaj govore šume, katerih jezik razume kakor svoj materinski; od vseh strani so zvale njive: še mene poglej, Janez, še od mene vzdigni grebico, da vidiš, kako sem sočna in plodna... Škrjanec je vriskal nad poljem kot razposajen fant, oče in Janez pa sta se vračala srečna in velika domov: dva kralja sta, ki vladata z delom in ljubeznijo cel grunt — —

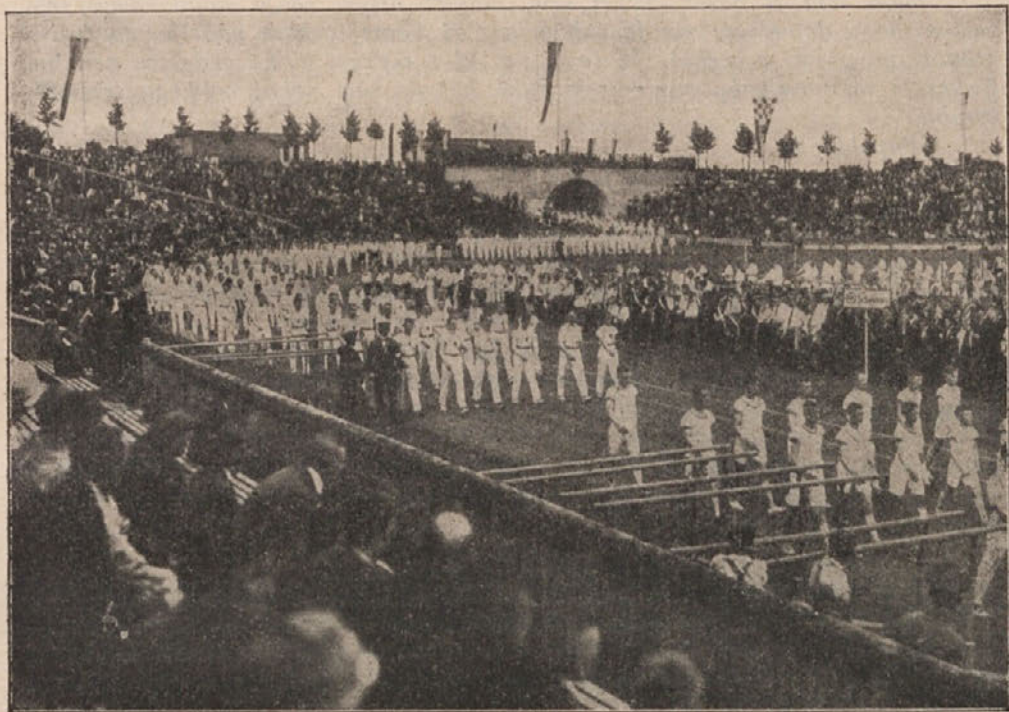
To je bil Janez, dokler je znal za nedeljo in cerkev. Pa ga je nekoč zvabila vroča mladost v krčmo in ples, kjer mu je končno ostalo srce in glava: tam se toči rdeče vino, tam ti žare oči sladkih deklet, opojnost se ti razlija v telo, ej, Janez ni čul zvonov, ki so tako toplo vabili, ni razumel klica v srcu — vse je otopelo, vse umrlo, kar sta gradila v njem oče in mati.

Prosil je oče, rotil ga, naj prestane z vinom in norostjo, jokala se je mati nad njim; Janez ni razumel, umaknil se je in iskal pokoja v krčmi.

Nekoč je Janez v jutro udaril po vratih. Oče je odprl okno in zavikal:

»Izgubi se, moj sin nisi več. Jaz sem imel dobro dete, a ti si pes. Ne poznam te, ajdi!«

Od takrat moj prijatelj Janez koplje premog v trboveljskih jamah. Ves teden riše v jami, v soboto pa dvigne denar. In pije v sobotno in nedeljsko noč. Pije vino in mladost. Janez ne ve za nedeljo. Mislim nedeljo, ki smo jo otroci tako težko čakali: dopoldne smo obiskali cerkev, popoldne smo se zbirali na sredi vasi in živeli življenje, ki je samo za nedeljo; to življenje je čista pesem,

Köln: Prihod telovadcev na stadion.

je brezskrbje in sveta sreča v srcu. O odmori v nedeljah so polni, veljajo za teden dni. Duša se upokoji in telo se odpočije.

Janez ni vedel, kdaj je nedelja, ker je ležal na klopi pijan. Njemu nedelja ni dajala miru. Glava mu je klonila še bolj, srce se je izpraznilo do dna: v njem je ostal samo črv, ki je glodal noč in dan.

Neke noči ni zaprl oči. Težke misli so se kuhale v glavi:

Ves teden se mučim za solde. In vse te v eni noči zalijem: v nedeljo gredo v druge roke. Poznam jih, ki se vesele nedelje: Počivali bomo in se pomladili v svoji družini. Jaz pa se nedelje bojim, ker sem v ponedeljek bolan in ljut nad seboj. In tedaj se kesam, da bi se ubil. Pa kaj ni bila nekoč i za mene nedelja drugačna? Po poljih sem hodil in blagoslov je bil z menoj. V cerkvi sem bil in upokojilo se mi je srce. Od ondaj nikdar več. Ob delavnikih trpi telo, v nedeljo duša. Napijem se samo zato, da ne čujem v sebi nemira. Kaj bi dal, da se vrnem

v ono srečo. Pa tega ne morem, ker sem pregnanec: ne sme mi več noga na prag, koder hodita oče in mati...

Neke nedelje sem stopil v Trbovlje. Rad bi videl Janeza in sem ga iskal po krčmah. Ali nisem ga mogel najti. Šele pod večer ga vidim, ko tiho in zamišljeno stopa s polja.

»Hej, Janez, ne piješ? Iskal sem te pod mizami, pa evo ti s polja!«

»Ne pijem več, ne plešem več, ne ljubim več. Ponavljam nedeljo, kot sem jo živel nekdanj: dopoldne v cerkev, popoldne na polje. In denar ostane in srce je zdravo. Pa še to: Ko si bom nabral denarja, se vrnem domov in prosil bom: odpustite, spoznal sem se in se vračam Vaš Janez...«

»Pa kdo ti je pokazal cerkev?«

»Sam sem jo našel. Trpel sem, dokler nisem vanjo stopil. Tam sem zaživel dom, domotožje me je zajelo in glej, komaj čakam nedelje, da čujem zvonove in pesmi v cerkvi. In če bi ne šel v cerkev, bi ne vedel za nedeljo. Nekaj bi mi manjkalo, ves dan bi čutil, kot da sem nekaj velikega zamudil, izgubil...«

»Popoldne?«

»Bežim ven od teh črnih jam in smradu. V polje grem, kjer je vse čisto in zdi se mi, kot bi božje kraljestvo gledal. Tako vem za nedeljo, vem za božje dane, ker vem za očeta in mater. In težko čakam kot nekdanj, da se šest dni potopi in pridem v sedmega, ki je božji. Šele zdaj razumem one, ki leže pod mizo: pijo, da ne vedo za sebe. Ako bi zvedeli, bi se ubili ali bi šli za menoj v cerkev... Danes je kaplan govoril v cerkvi o nas: Mi vsi vemo, kako trpite v jamah, kako ste brez pravic; ali ker vas ne moremo izveleči iz teh črnih rogov, vam bi radi dali vsaj v nedeljo miru. A tega najdete samo v božjem naročju. Pridite k nam v cerkev, v dobra društva, tu se vam bo potolažila duša in vdano boste nosili življenje, ki ni sladko... Tako je govoril. Pa morda sem ga samo jaz dobro razumel, ker sem prišel preko vina v cerkev. Tudi društvo si bom poiskal, da vidim, kaj imajo tam. In vem, da bom še teže čakal sedmega dne...«

*

Janez je zopet doma. V Belikrajini ljubi zemljo in srka iz nje zdravje in sreče. Morda nihče s tako vero ne kreše v nedeljo v cerkev kot on, ker ve, da samo v njej najde utehe, pa naj bo v najbolj mrzli tujini, samo ona je zvesta prijateljica. Oče in mati sta starca — pa s tiho srečo gledata sina, ki spoštuje nedeljo in praznik...

Ivko:

Bratom Orlom ob vrnitvi.

Orli-vitezi in bratje moji!

Naj mi bo dovoljeno, da Vam v veselem trenutku, ko se mi izpolnjuje najgloblje hrepenenje in se vračam iz tujine med Vas, povem svoja čuvstva, povem kako gledam naše vrste in kakšne smatram da so naše naloge.

Veste, da smo maloštevilni narod in da je majhen naš slovenski grunt. Pa to nas ne ovira, ustvarjati si svojo kulturo, ki zrcali v naših prosvetnih domovih, književnosti, in ne v zadnji vrsti baš v naši organizaciji. In v tem je naša veličina, bratje, da je to kulturo, posebej orlovstvo, ustvaril narod, kakršen je naš slovenski.

Orlovstvo je danes kulturno bogastvo slovenskega naroda, ki ga v tako dovršeni obliki nima še noben narod, in v tem je poročstvo, da bomo tudi naloge, ki nam jih prinaša bodočnost, izpeljali kot en mož!

Niso to majhne naloge, bratje! Vedite, da je naše poslanstvo, biti pro-povedniki novega pojmovanja in izvrševanja dolžnosti do brata človeka, biti krščanstva sveži sokovi, biti pionirji pri izgradbi svete nam domovine! Naloge velike in svetle, ki čakajo delavcev, delavcev zmožnih in vrednih!

Spričo veličine teh nalog, bratje, pustimo in pozabimo vse drugo, posebej vse, kar nas loči, in glejmo na to, kar nas druži. Ne odlašajmo, ampak začnimo! Začnimo pri sebi! Glej vsak izmed nas, da vzgoji iz sebe moža, delavca in borca, da ostane slehernemu človeku brat, svoje vere in domovine nepremagljiv čuvar!

Naloge, ki jih ne rešuje fant, rešiti jih more le mož. Tisti mož, ki je prav rasel, rasel iz fantovstva grenkosladkega, polnega borbe in odpovedi, fantovstva zmagovitega.

Bratje! Taki bodimo fantje, da bomo kedaj pravi možje!

Tak sem bratje in take-le so moje misli, ko se radosten vračam med Vas, vračam pod Vaš prapor, z iskrenim zagotovilom, da sem Vaš, Vaš z dušo in telesom, Vaš bolj kot kedaj prej, in tak ostanem do zadnjega diha!

Orli-vitezi in bratje moji — Bog živi!

Br. Pongrac:

Kako sem prišel med abstinente.

Zgodilo se je drugo leto po ustanovitvi našega Orla. Bil sem takrat še mlad fant sedemnajstih let in nisem imel o orlovstvu globokejšega pojma kakor to, da je organizacija, sloneča na krščanskih načelih, ki hoče dati fantom zmisel za telovadbo in pametno življenje. Tedaj še nisem doumel tega, kar mi je bilo nedolgo za tem tajno v srečanju v luči razuma razodeto, da hoče orlovstvo vzgojiti fante, ne fante vsakdanje, temveč značaje, izklesane iz granita in kovane iz jekla, ki bodo kakor hrasti trdni v viharjih življenja. Takim bo narod brez skrbi prepustil svojo bodočnost, saj bodo znali varovati svoj dom, rodno grudo, narodno kulturo in vero svojih očetov. Le v tistih, ki bodo čuvali te zaklade kot blagoslovljeno svetinjo, je slovenskega naroda srečna bodočnost. To spoznanje je takrat zajelo mojo dušo in tedaj sem razumel orlovstvo do dna. Zavedal sem se svojih dolžnosti in vzljubil sem organizacijo, ne morda radi rdeče srajce ali morda celo radi zabav, ne, temveč radi ideje same.

Vršila se je pri nas okrožna akademija, ki naj bi bila odsev orlovskega dela. Pripravljali smo se temeljito, hoteli smo si z nastopom pridobiti občinstvo, ki tedaj posebno v našem kraju še ni bilo naklonjeno orlovskemu gibanju. Temu namenu je bil prikrojen tudi program z najizbranejšimi točkami. Sodelovali so fantje in dekleta iz vseh odsekov. Mene so določili za deklamacijo neke Pregljeve pesmi iz starejših letnikov »Mladosti«. Učil sem se marljivo, hoteč tudi v tem oziru pokazati svojo sposobnost. Pri vaji je šlo še precej gladko, čeprav sem se čutil precej nervoznega. Prišla je nedelja in z njo akademija. Polna dvorana občinstva, med njimi mnogo fantov iz sosednih odsekov. Da se opogumim za nastop, sem v hitrici izpil četrtno močnega vina, ki po mnenju nekaterih najbolj pomiri razburjene živce. Toda žal, računal sem sam, alkohol je pa obrnil drugače. Doživel sem z deklamacijo najsijajnejšo blamažo. Sredi pesmi sem umolknil kot bi treščilo vame. Nekaj čudnega je leglo name. Ne vedoč, kaj je to, sem utihnil, odpovedal mi je razum in jezik. Tedaj sem spoznal, da je alkohol največji škodljivec zdravega razuma in jasnih misli. Tisti hip sem napovedal alkoholu neizprosno boj in si prisegel, da ga ne pokusim nikdar več. Postal sem abstinent.

Olimpioniki.

Bratje, na prvi pogled nerazumljiv naslov; takoj vam bo jasno, ako razložim besedo: sestavljena je iz dveh delov, in sicer pomeni Olympia glavno in najslavnejše mesto v grški deželici Elidi. Tu so se vršile vsako četrto leto slavne olimpijske igre, h katerim je celokupni grški narod, dasi je bil raztresen po vseh delih tedaj znanega sveta, trumoma prihajal in upiral svoj pogled na najboljše svoje sinove, ki so nastopali pri teh igrah. Veselje je prešinjalo vsakega Grka, ko je gledal, kako nastopa up in nada naroda, krepki, zdravi, duševno in telesno nepokvarjeni mladeniči, hoteč pokazati sad trajnega, samopremagovanja in zatajevanja polnega dela, vežbanja in urenja. Ti mladi fantje se pojavijo na pozornici, prepodivši iz svojega srca vsako zvijačo in vsako nedopustno sredstvo prilastiti si najvišjo čast — palmov venec. Bil je časten boj, ki je prinesel tako posamezniku, njega staršem, rojstnemu kraju vrhunec človeške sreče. In oni, ki so odnašali s teh tekem palmove vence, so se zvali niki, zmagovalci, njih imena so bila vklesana ne samo v spomenike, ampak v srca celega naroda.

Glejte, bratje, kako je znal tekme ceniti Grk, grški narod in dalje enako rimski; sam cesar Nero je nastopil, da odnese najvišjo čast. In vse to se je godilo v oni dobi, ko je narod gledal predvsem na razvoj, izpopolnitev in usovršitev telesnih sil in ni še toliko obračal svojega vpogleda na največje in najsilnejše gibalno vseh notranjih in zunanjih sil — dušo.

Tekme so pred durmi! Ali si že razmišljeval, da boš moral kmalu polagati račun od svojega dela in nedela?! Vsako leto ti kličemo in te pozivljamo, da se pravočasno lotiš, zgrabiš stvarino in se je okleneš z vso vestnostjo in ljubeznijo. Saj veš, ako hočeš pokazati uspeh, sad svojega marljivega in dolgotrajnega dela, da ne smeš odlašati s telovadbo, da ne smeš imeti strahu pred njo, ampak se moraš vedno zavedati nje veličine in pomembnosti, namreč, da ti vedno osveža in poganja tvoje sile k delu, da ti daje nove spodbude za nadaljnje udejstvovanje. Le prerado se v tem ali onem odseku pozablja na bistvene zahteve telovadbe, ki jih ta stavlja članom v izvršitev. Bodi olimpijski tekmeč, žrtvuj se višjim zahtevam, postal boš oni vzor, katerega srečavamo pri omenjenih starih narodih, vzor vestnosti, odločnosti in silnega poleta. Da dosežeš vse navedene krepostne lastnosti, za to ti je vendar dana podlaga, in sicer notranja, da znaš pravilno ceniti plemeniti razvoj telesnih sil. Podlago imaš, utrjuješ jo na fantovskih večerih, ako se jih redno udeležuješ in kažeš zanje zanimanje. Ako ne, pa glej, da se večkrat na teden pokažeš na teh sestankih, marljivo, zbrano poslušaj predavanja, predvsem kot je letos predpisano, vprašanja iz Socialne ekonomije.

Kot lansko leto tako se bodo tudi letos, in sicer prav kmalu, vršile telovadne in prosvetne tekme. Ker sem bistveni pomen telovadbe že omenil, naj ti še malo predočim pomen prosvetnih tekem. Pri obiskih odsekov dobivamo vtis, da se temu polju le premalo važnosti polaga. Zelo bridko, saj to nam ravno dokazuje, da sta nekaterim odsekom in članom duševna izobrazba in napredek premalo pri srcu. Premalo se zavedaš, da si z vsakim novim znanjem, ki temelji na razmišljanju, presojanju, vpraševanju in odgovorih, širiš duševno obzorje. Širiti ga pa moraš, to je tvoja sveta dolžnost; rabiš znanje sebi v prid, in ker si član človeške zajednice, ga moraš dajati tudi drugim, kadar

se zatekajo k tebi po nasvete. In v tem vršiš najlepše svoje poslanstvo, krščansko ljubezen. In ta ti mora vedno in povsod kot zvezda-vodnica sijati. In da ti bo tem bolj, zato se okleni priprav za tekme z vso radostjo in ljubeznijo! In ob tekmah boš pokazal, da si jih res smatral za častno nalogo, za katere dosego si moral res kazati resnega poguma, jeklene vztrajnosti in viteške samoopovedi.

Prosvetne tekme. — O delavskih plačah.

(Vprašanje 169—189 Socialne ekonomije.)

Delavska plača je pogodbeno plačilo, ki ga delodajalec dolguje delojemalcu za storjeno delo in predstavlja dohodek oseb, ki so neposredno, toda samo z delom, udeležene pri proizvodnji.

Po svojem značaju se delavske plače delijo: 1. časovne plače, pri katerih je odločilen samo čas, v katerem delavec dela, n. pr. 32 Din dnevno ali 4 Din na uro itd. in 2. plače od komada (akordna plača), pri katerih se plača ravna po množini storjenega dela, n. pr. je določena osnovna plača za 100 komadov izdelane opeke in, če naredi delavec 500 komadov, dobi petkrat toliko. Prvi način delavskih plač je najbolj splošen. Ima svoje prednosti, pa tudi svoje napake. Prednost je to, da delavec vedno ve, koliko ima dobiti. Na drugi strani je pa ta slaba stran, da je delavska plača neodvisna od tega, kar posamezen delavec naredi in zmore. Slab delavec in dober delavec sta oba prilično enako plačana. Drugače je pa pri plači od komada. Pri tej plači more tisti delavec, ki je pridnejši, več zaslužiti. Ima pa ta način svojo slabo stran pri tem, da sili delavca k čim hitrejšemu delu, pri čemer pa večkrat trpi kakovost izdelka. Dostikrat imajo akordne plače tudi posledico, da delavci preveč napenjajo svoje sile, pri čemer trpi njih zdravje. Nepošteni podjetniki imajo tu prav posebno priliko za izrabljanje delavstva, ker ni delavcu vedno mogoče preračunati, če je višina akordne plače pravilno določena. Iz vseh teh vzrokov je delavstvo po večini nasprotovalo vpeljavi akordnih plač, ki pa se tudi ne dajo vpeljati v vseh vrstah podjetij radi nemogoče določitve deleža, ki ga ima posamezni delavec na proizvodnji (kako bi bilo mogoče določiti delež, ki ga ima na proizvodu, n. pr. kurjač ali pa strojnik v opekarni ali pa mogoče vratar v kakšnem tekstilnem podjetju).

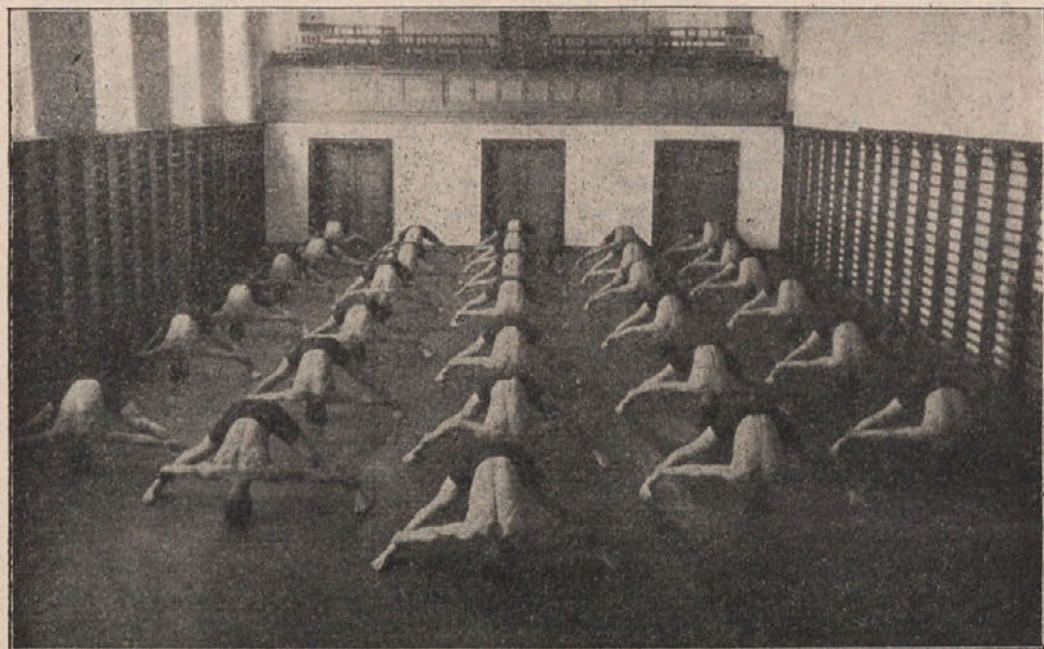
Časovne plače in pa akordne plače dobimo včasih tudi združene. Zelo razširjen je n. pr. način, da je določena najmanjša plača, ki jo delavec dobi, če v gotovem času izvrši predpisano delo, če izvrši več, dobi pa še posebno nagrado. Bilo bi pa preveč obširno, če bi hoteli govoriti o vseh teh vrstah in načinih delavskih plač.

Navesti pa hočemo še eno razdelitev delavskih plač, ki je pa sedaj manj pomembna, kot pa v prejšnjih časih. To je delitev v 1. plače v naravi (naturalne plače) in 2. plače v denarju. Plače v naravi so danes običajne deloma še v kmetijstvu, kjer dobi delavec vso ali pa del svoje plače v živilih in drugih življenjskih potrebščinah. Običajna je ta plača še pri hišnih poslih, ki imajo poleg plač v denarju tudi oskrbo v družini. Včasih so tudi v industriji imele plače v naravi veliko vlogo. Delavec je dobil del ali pa tudi vso plačo v proizvodih tistega podjetja, pri katerem je delal. To pa je bilo za delavca povečini neugodno zato, ker je moral prej skrbeti, da proizvode proda, preden je prišel do denarja. Prodati pa jih ni mogel v vsakem trenutku, pa tudi cene niso bile vedno ugodne. Ker je s temi plačami bilo vedno združeno prav posebno mnogo slabih posledic za delavce, jim je delavstvo vedno nasprotovalo in tudi večina kulturnih držav jih je prepovedala, tako da so danes

skoraj izginile. To velja seveda samo za industrijo, pri kmetijstvu so se radi drugačnih razmer še vedno ohranile.

Ker tvorijo delavske plače za velik del prebivalstva edini vir dohodkov, je važno vedeti, katere okoliščine določajo višino delavskih plač. Pri tem pa hočemo ločiti dvoje, in sicer: 1. kako se v sedanjem gospodarskem redu dejansko določajo, ter 2. kako bi se morale določati, da bi ustrezale zahtevam krščanske pravičnosti in ljubezni (vpr. 169).

V sedanjem gospodarskem redu se določajo plače deloma po svobodni pogodbi med delavcem in podjetnikom (vpr. 170 in 171). Na višino plače vpliva razmerje med ponudbo dela in povpraše-

Ljudska visoka šola za telovadbo v Ollerupu: Gimnastika.

vanjem po delu, to je, čim več delavcev se za delo ponuja, tem manj bo pripravljen podjetnik posameznemu delavcu plačati. Kajti mislil si bo, čemu plačevati več enemu delavcu, ko je mogoče vedno dobiti drugega, ki bo pripravljen cenejše delati (vpr. 175). Na višino plače vpliva tudi kakovost dela. Čim bolj je delavec spreten in dela več, tem več mu bo podjetnik pripravljen dati. Za določitev plače je merodajen tudi življenski minimum, to je tista plača, ki je delavcu nujno potrebna za življenje.

Gospodarski liberalizem je sicer stal na stališču, da mora določitev delavske plače biti odvisna le od svobodne pogodbe med delavcem in podjetnikom brez ozira na to, da »svobodna«
pogodba za delavca brez vsakih sredstev prav za prav ne obstoja. Delavca, ki mora sprejeti še tako majhno plačo, ki mu jo nudi podjetnik, samo zato, da dobi najpotrebnejša sredstva za življenje, ne moremo imenovati svobodnega, kajti če mora eden izbirati med nizko plačo in pa med pomanjkanjem in stradanjem, gotovo nima svobode, da bi izbral. Odločiti se mora za vsako plačo (vpr. 180).

Dandanes se plače že v velikem obsegu več ne določajo po svobodni pogodbi med posameznim delavcem in pa podjetnikom, ampak potem dogovora med delavskimi organizacijami in podjetniki. V teh dogovorih, ki jih imenujemo kolektivne ali tarifne pogodbe, skušajo delavske organizacije uveljaviti čim ugodnejše pogoje za svoje člane. Vprašanje določevanja plače ni le samo vprašanje razmerja med povpraševanjem in ponudbo, ampak tudi vprašanje moči in pa političnih spretnosti.

Brez ozira kako se delavske plače določajo, ali v tarifnih pogodbah ali pa v svobodni pogodbi, moramo iz stališča krščanske pravičnosti in ljubezni zahtevati, da morajo za višino delavskih plač, razen že navedenih, biti merodajni še tudi sledeči oziri:

1. Delavska plača mora zadostovati za dostojno preživljanje delavca, zato mora biti torej večja kot življenski minimum.

2. Delavska plača mora omogočati delavcu tudi dostojno preskrbo njegove družine (vpr. 185 in 186).

Na tem mestu hočemo omeniti tudi prizadevanja, ki gredo za tem, da se doseže udeležitev delavcev na dobičku podjetij, v katerih so zaposleni. Tisti, ki zahtevajo za delavce udeležbo na dobičku, to svojo zahtevo utemeljujejo tako: Delo delavcev je povzročilo dobiček podjetnika, zato je pravično, da se dobiček med delavce tudi razdeli.

Z delitvijo dobička med delavce je pa zvezanih mnogo težkoč, tako da so jo le zelo maloštevilna podjetja uvedla za svoje delavce. Gotovo je, da poveča udeležba na dobičku nekoliko dohodke delavca in zato tudi njegovo veselje do dela. Zato je udeležba na dobičku tam, kjer jo je mogoče uvesti, priporočljiva.

Tarifne ali kolektive pogodbe delavcev ali podjetnikov omogočajo delavstvu, da sodeluje pri določanju plač. To je vsekakor napredek proti časom skrajnega liberalizma. Tarifne pogodbe so povzročile tudi vpeljavo razsodišč, sestavljenih sporazumno med delavci in podjetniki ali pa povsem nevtralnih, ki odločujejo v slučaju spora glede tolmačenja raznih točk pogodbe. Na ta način je že vzeta podjetnikom možnost, da odločajo o plačah čisto svojevoljno.

Tarifne pogodbe so mogoče seveda le, če obstojajo delavske organizacije, ki lahko v imenu delavstva nastopajo. To je torej zopet en dokaz potrebe organiziranja, kajti, kar niso mogli doseči v času vlade liberalizma posamezniki, so si v teku časa priborile organizirane delavske množice.

Vendar ne zadostuje delavstvu, da uredi vprašanje svojih plač. Plače so preračunane za navadne razmere; ne zadostujejo pa v izrednih slučajih, tako ob času bolezni ali pa delne zaposlenosti (ako se dela le nekoliko dni tedensko); odpadejo pa delavske plače v slučaju popolne brezposelnosti ali pa starosti. Takrat je navadno delavec izpostavljen največjemu pomanjkanju, ker ostane brez sredstev. Za take izredne slučaje je namenjeno socialno zavarovanje s svojimi bolniškimi blagajnami, starostnim zavarovanjem, zavarovanjem zoper nezgode ali pa brezposelnosti (vpr. 188). Zato pa mora biti naša zahteva, da se socialno zavarovanje tako izpopolni, da bo skupno z drugimi uredbami zagotovilo vsakemu delavcu vedno dostojno življenje.

Tekmuješ za prvenstvo v J. O. Z.? Si pregledal, kaj ti manjka; je kaj raztrgano, zamazano, zašito in neprikladno? Čepica, surka, značka, čevlji? Ne boš tekmoval, v Prago ne moreš — če ne boš v redu! Pridi na izbiro v Nabavno zadruho v Ljubljani!

Utrinki iz danskega telovadnega življenja.

Namen teh vrstic ni, razpravljati o danski telovadbi s strokovno kritičnega vidika, ker tega pisec ni zmožen, tudi ne o njeni organizatorični uredbi, ker je tozadevno tudi orlovstvo na višku, ampak pokazati na nekatere značilnosti iz danskega telovadnega življenja. V koliko je, oziroma nam bo potrebno tem značilnostim slediti, naj si vsak izmed bratov-čitateljev ustvari lastno sodbo.

Prvo, kar je značilnost danske telovadbe, je vsekakor silna razširjenost v vseh ljudskih slojih, zlasti kmetiskem in delavskem, tako da je res na mestu izraz »ljudska telovadba«. Skupno število telovadcev se ceni na 71.000, kar znaša nekako 2,36% od celokupnega prebivalstva. Številke, ki jim ni treba razlage.

Toliko razširjenost telovadbe si bomo najlažje razlagali z drugo značilnostjo, namreč, kako radikalno so pomedli s tako zvano prvakarsko telovadbo. »Prvakarska telovadba«, pravijo, »ubija ljudsko telovadbo.« Ne vrhunška telovadba kake elitne vrste, ampak primitivna a redna telovadba širokih mas, izpolnjuje gotove telesno- in duševno-vzgojne naloge.

Ze iz dosedanjih izvajanj je lahko sklepati, da danski telovadec, ki ima v vidu le svoj jaz, niti malo ne gleda na to, ali in v koliko zadovolji gledalca. Večino njihove telovadbe bi lahko primerjali najmlajšemu pokretu v naši telovadbi, ki mu pravimo gimnastika (kar pa ni povsem dober izraz). Ena takih gimnastičnih vaj traja 40—50 minut, pri čemer se pa eden in isti gib nekolikokrat zaporedoma ponovi, telovadci nastopajo le v sportnih hlačkah, znojijo se in sopejo, in še marsikaj, kar bi se estetskemu čutu(?) katerekoli druge publike upiralo. Toda kot rečeno, telovadci stoje na stališču, da telovadijo zase, moderno misleča publika odobrava, starini pa majejo z glavami.

Končno še nekaj, kar se mi zdi potrebno posebej podčrtati; kolika važnost se namreč polaga na telovadbo ravno v svrhu vzgoje značajev in duhovne povzdige mladine sploh. »... telovadba, ki služi nečemu višjemu,« je rekel njihov znameniti pedagog. Pisec teh vrstic je videl na telovadnici neke ljudske visoke šole napis: »Mojemu telesu in mojemu srcu«. Pečat, ki so ga ljudske visoke šole vtisnile vsemu telovadnemu gibanju, in v nemali meri je plod njihovega dela, trezna, delavna in viteška danska mladina.

Franjo Strah:

„Saj je nisem bral . . .!“

Časih se zgodi, da ujamem kjerkoli besedo, misel, obraz, ki ostane še dolgo v meni, me spremlja potem na vseh potih, me sili ponovno v razmišljanje, za mizo, k papirju, pisanju. In tako moram zapisati časih stvar, ki mi sicer ne da miru, zakaj zdi se mi potrebno, da jo povem in da jo slišijo vsi.

*

Vlak drdra, drdra.

Za menoj je Maribor, postaja se vrsti za postajo, potniki izstopajo, toda gneča v vozovih je nezmanjšana. Bilo je tistikrat, ko je Maribor praznoval desetletnico našega zedinjenja in spomin svojega osvobojenja, svoje rešitve za ostali slovenski narod.

V hodniku stojimo. Saj veste: tuji ljudje smo, slučajno so se srečala naša peta, vsak je zaverovan vase, v svoje misli. Zato molčimo. Zunaj je noč, tema, bežno hite mimo nas polja, travniki, vasi. V noč, v pokrajino, skozi okna se obračajo oči, pogled in vse misli spremljajo tisto, kar se sproti utrinja tam

zunaj. Za hip obstane časih pogled na izrednem dogodku, na posebni sliki, ki se poraja zunaj, morda na postaji, morda sicer kje zunaj v polju. Saj je vse naše življenje podobno potovanju. Vse od rojstva pa tja do zadnjega diha potujemo, srečujemo, opazujemo. Vse le bežno hiti mimo nas, za hip se časih utrne v naši duši kakšno posebno doživetje, naslednji hip je prešla že vsa misel in ves spomin na tisto. Potovanje se nadaljuje, slike ob potu se menjajo, hitro mineva čas in pot, brez zavesti in dostikrat nepripravljeni obstanemo na zadnji postaji...

Takšna je naša pot, naše življenje!

*

Vlak drdra, drdra.

V vozu je dolgčas. Iščem prijaznega obraza, obračam se po sopotnikih.

Blizu stoji mlad fant, orlovski znak mu opazim na suknjiču. Morda je fant v resnici Orel, menim, in ne nosi znaka kar tako. (Zakaj mnogo jih je, ki ga nosijo kar tako, spet drugih mnogo, ki ga niti nositi ne marajo, ker jih je — sram...) Pa sprožim pogovor.

»Kaj še daleč potuješ, fant?«

»Ne, skoraj bom tam. Iz Slovenske Bistrice sem doma.«

»Si bil tudi v Mariboru?«

»Bil sem ja.«

Razodenem mu, da je bila ista najina pot, da je ista tudi najina duhovna pot, da greva oba za eno mislijo, da sva oba člana Orla in da sva se torej tako srečala kot brata...

Poslušal me je fant, gledal me je, morda mi je verjel, morda tudi ne. Povpraševal sem ga o življenju, o gibanju odseka, o delu, sploh: o marsičem! Vse je povedal. Pa sem omenil še »Mladost«.

»Pa jo kaj bereš, fant?«

Sprva se je izmikal, potem pa je odkrito povedal:

»Ja, je nič ne berem.«

Mhm!

*

Tako. Zapisal sem, kar ni šlo tistikrat mimo mene, temveč je ostalo in se razvijalo v duši in mislih mnogokrat.

Pa zakaj da je ne bere fant? »Mladosti«, svojega glasila? Ali je to prav? Ni!

Mimo vsega, kar mi je fant povedal, da bi dal opravičila povedanemu dejstvu, da namreč »Mladosti« ne bere, stoji:

Vsak član, vsak zaveden Orel je dolžan, da »Mladosti«, svoje glasilo, z vnemo prebira, pazno zasleduje vse pisanje v njej, z njo ves živi, raste z njeno rastjo, hrepeni z njenim hrepenenjem, se iz nje uči in napreduje v vseh ozirih, zlasti pa mora zasledovati in po svoje doognati bistvo, program in cilj vsega orlovskega gibanja!

Naj nihče ne pride z izgovorom, da mu prilike vsakdanjega življenja in njegovega poklica, torej njegovo delo in zaposlenost onemogočuje branje lista, ki naj bo njegovo idejno vodilo v življenje. Kdor res čuti, da je v orlovstvu našel tisto izživetje, ki ga po svoji naravi zahteva in išče vsaka mlada fantovska duša, mora ravno iz »Mladosti« črpati vso pobudo, vso resnično in krepko zavest skupnosti, vso ljubezen do stvari, kateri se je v svojo in v korist vse te skupnosti posvetil in zapisal. Še tako zaposlen član, toliko bi že našel

in bi moral najti časa, da enkrat na mesec pregleda in ugotovi stanje in gibanje njegove organizacije. Kdor je seveda v Orlu le zapisan, ne živi pa ne z njim, ta pač tudi branje svojega časopisa zanemarlja.

Pa boste že razumeli, da orlovstvo potrebuje le zavednega članstva. Zakaj, le zavedni ljudje lahko tvorijo družbo, ki res prekvaša rodove. In to orlovstvo hoče, za tem gre vse njegovo delovanje.

Zastonj so vsi naporci voditeljev, zastonj vse delo mnogih odličnih kulturnih delavcev, ki so orlovstvu res posvetili vso svojo dušo, vso ljubezen, ves prosti čas, zastonj so vse lepe besede, vsi nauki, vse ideje, — če ne najdejo tistih, katerim so namenjeni, posvečeni. Organizacija vendar ni igračkanje, tudi lista ne izdaja le radi papirja in lepih besed. Z glasilom, ki ga organizacija vzdržuje, je podana tista vez med člani in vodstvom, ki jo nujno zahteva napredek organizacije, tvori pa obenem tudi krepko podlago vsega gibanja. Če ta vez popusti, mora nujno popuščati tudi organizacija.

»Mladost« je glasnik in vodilo vseh potov in ciljev slovenskega Orla. Fantje, hitite po teh potih, zakaj vredni so končnega cilja.

Po svetu okrog.

Telovadba.

Hrvaški Orl. V Zagrebu se je vršil 2. decembra 1928 občni zbor HOS-a, ki je trajal ves dan. Udeležilo se ga je večje število zastopnikov nego prejšnje leto. Mnogo jih je prišlo iz najoddaljenejših krajev; zastopana so bila vsa okrožja po svojih delegatih poleg mnogoštevilnih gostov-prijateljev orlovske organizacije. Občni zbor je pokazal, da se orlovska misel stalno okrepljuje in širi kljub silnim težkočam, ki so zadevale organizacijo prav to leto in ko se je včasih že zdelo, da teh težkih udarcev organizacija ne bo mogla prenesti; tako pesimistično razpoloženje je podnetila še splošna politična kriza, ki je potisnila v ozadje kulturna prizadevanja in radi katere so posebno svobodomiselnih organizacij popolnoma kapitulirale in postale plen političnih razmer. Velika izguba za HOS je bila tudi smrt dr. Merza, ki je bil s svojo osebnostjo, življenjem in delovanjem nekako središče vsega orlovskega delovanja. Nekateri so prerokovali, da bo njegova smrt usodni udarec za orlovstvo; vendar so ti pozabili, da je pokojni dr. Merz zapustil za sabo močno idejo, ki je trajna in ki je osvojila srca hrvaških Orlov in da njegova molitev pomeni veliko pomoč v prizadevanjih orlovske organizacije, ki je danes močna po svojih načelih in svojem duhu. HOS predstavlja moč in silo, ki je treba z njo računati, njegove vrste so danes krepke kot nikdar poprej. — Dasi se je v preteklem letu gledalo v prvi vrsti na to, da se utrdijo že obstoječa orlovska društva, je bilo vendar ustanovljenih 57 novih društev, kar znači velik uspeh, kljub temu, da zunanje okoliščine za tako delo niso bile povoljne. Po posameznih krajih se je vršilo 30 tečajev, od teh 1 dijaški, 6 pretežno tehničnih, 14 organizacijsko-tehničnih tečajev itd. »Orlovska knjiž-

nica« se je pomnožila v tem letu za 7 zvezkov. Zvezna pisarna je rešila tekom leta 7145 dopisov; v to število pa ni všteti več tisoč okrožnic, osnutkov za predavanja in pa drugih navodil, ki so bila razposlana vsem društvom. Za prosvetno delo v društvih se izdajajo dvotedensko redno predavanja. Za naslednje leto (1929) je bil zvezni odbor soglasno izvoljen; predsednik je ostal dr. Ivo Protulipac kot doslej.

Adler und Falke — Orel in Sokol — se imenujejo narodna nemška mladinska društva na severnem Češkem, ki goje sport, turistik in nosijo poseben kroj. Društva so strogo abstinentna. Lansko leto so imeli svojo slavnost v Krasni lipi (najsevernejši kotiček Češke); otvorili so jo s službo božjo v cerkvi.

Duša in telo. Imamo dolžnosti do obeh, a dolžnosti do duše morajo biti na prvem mestu. Vedno se moramo zavedati, da smo odgovorni Bogu najprej radi svoje duše in radi nje moramo skrbeti tudi za telo. Sicer bi naše življenje odgovarjalo popolnoma živalskemu, ki ga pa ureja le nagon, ki je v živilih slepa sila. Človeku pa je dan razum, zato mora po svoji pameti skrbeti za oboje, za dušo in telo. Peta božja zapoved ureja dolžnosti napram lastnemu telesu, a te dolžnosti so le en del 5. zapovedi in 5. zapoved sama spet le ena izmed 10 božjih zapovedi. Izobrazuj torej svoje telo in ga krepi, da bo zdrav duh v zdravem telesu.

A kaj koristi zdravo telo z bolno dušo? Zato se ne sme gledati pri sportu in igrah le na telesno vzgojo, tudi ne smatrati telo in dušo kot enakovredna dela; kdor ne služi v prvi vrsti duši, kdor taji njeno prvenstvo in si hoče dušo vzgojiti le s telesno vzgojo in mu ni mar, da se tudi telesna vzgoja spravi v sklad s krščanskimi nauki in načeli, ta ne

pojmuje pravilno resnični smisel človeškega dostojanstva in ne bo nikoli doživel, da bi taka telesna vzgoja brez temeljnijih podlag mogla roditi za ljudstvo blagoslov.

Sport je dober in zdrav, treba je le, da je v skladu z resničnim pojmovanjem življenja in s krščanskim svetovnim naziranjem. Zato je treba zavreči tisto materialistično pojmovanje telesne vzgoje, ki je izgubila smisel za kaj notranjega in je utonila zgolj v zunanostih: v strasti za uspehom za vsako ceno, v rekordu radi rekorda, v senzaciji in pretirani slavi in poveličanju rekorderjev. Taka zunanost je proti resnični telesni vzgoji izdaja!

Deutsche Jugendkraft. V dneh 14. do 21. oktobra 1928 se je vršilo v Altenbergu (pri Kölnu) zborovanje voditeljev Deutsche Jugendkraft-a iz vse države. Udeležilo se ga je čez 100 oseb. Namen zborovanju je bil: začrtati jasno pot nadaljnjemu delovanju organizacije, notranja okrepitev vodstva in duhu organizacije in vzajemno delo duhovnikov in laikov v njihovi organizaciji. V ta namen so služila številna predavanja, debate in posvetovanja posameznih odborov. Naj navedemo nekaj naslovov predavanj: Telesna vzgoja v luči krščanskih, božjih in svetnih idej; telesna vzgoja in nrvnost; vzgoja k zdravju in telesni moči; sportni zdravnik; naša izobrazba voditeljev; izvedba naših prirediteljev, več predavanj o stanju Deutsche Jugendkraft-a, o njegovi disciplini in vzgoji, kako je z organizacijo na deželi, z versko-nravno vzgojo, s tiskom in kakšno je stališče zveze napram oblasti in njim podobnim zvezam. — Zborovanje je zelo dobro uspelo in je važnega pomena prav za današnjo dobo, ko se duhovi cepijo v dvoje taborov glede nazora o telesnih vajah, ko jih smatrajo eni kot plemenito telesno vzgojo, drugi pa hočejo napraviti iz njih nekaj pretirani telesni kult, ko se tudi na tem polju borita idealistično in materialistično naziranje; zato je treba vedno iznova in iznova poudarjati pravi smisel in namen telesne vzgoje. — Vsa ta predavanja bodo izšla v posebni knjižici.

Zveze za telesno vzgojo v Nemčiji so združene v dveh velikih skupinah: »Nemški državni odbor za telesno vzgojo« in »Osrednje poverjeništvo za delavski sport in telesno vzgojo«. Prva skupina obsega 48 zvez z 62.392 društvi in 6.657.060 člani. DJK je na tretjem mestu (za »Deutsche Turnerschaft« in »Deutscher Fussballbund«). — Osrednje poverjeništvo za delavski sport in telesno vzgojo obsega devet zvez z 1.300.000 člani. Ta skupina je izrazito marksistična in odklanja vsako sodelovanje s tako zvanimi »meščanskimi« zvezami. — Od teh socialistično-komunističnih zvez loči DJK še globok prepad v verskih vprašanjih. Razmerje DJK-a do ostalih zvez v »Nemškem drž. odboru za tel. vzgojo« pa naj bi bilo nekako sportnotovariško in prijazno. Izogibati se je treba

neprave propagande in napadov, kar ne odgovarja resničnemu katoliškemu duhu; za širjenje DJK naj se dela s tem, da se poudarjajo prednosti in idealne težnje te organizacije. — Ta misel se je poudarjala na zborovanju DJK-a v Altenbergu.

Mednarodne telovadne tekme (lib.) telovadne unije se bodo vršile leta 1930. v Luksemburgu.

Jugoslovanski Sokol bo imel svoj prvi prihodnji zvezni izlet 1. 1930. v Belgradu.

Iz Bolgarske. Tudi Bolgari imajo svojo organizacijo in še celo zelo stara je že. Prav koncem lanskega leta bi morala njih telovadna organizacija »Junak« praznovati 50 letnico obstoja, kajti ustanovljena je bila 16. novembra 1878. Cilj »Junaka« je, da dela za telesni, moralni in duševni napredek bolgarskega naroda ter da skrbi za bolgarsko narodno zavest. Med narodom širi tudi bolgarske narodne pesmi in čuva stare narodne običaje in igre. »Junak« je ostal zvest svojemu narodu ter se ni spustil na pot češkega in jugoslovanskega Sokola, dasi ima sicer Tyršov telovadni sistem. »Junak« sicer aktivno ne dela za poglabljanje verske misli med narodom, vendar vsaj priznava versko udejstvovanje članstva s tem, da se korporativno udeležuje velikih cerkvenih slovesnosti, ob priliki narodnih praznikov se udeležujejo vsi »Junaki« službe božje v svečanih uniformah in z zastavami. Sicer daje vse prapore blagoslavljati. — Društva »Junakov« so združena v »Zvezo bolgarskih gimnastičnih društev Junak«, ki se deli v 6 okrožij. Največ društev ima sofijski (po glavnem mestu Sofiji) okrožje, in sicer 16 mestnih in 20 kmečkih. Vseh društev šteje Zveza 145 s 37.435 člani. Društva so torej močna, s pa večinoma le v mestih (74), dočim odpade na deželo in še to le na večje kraje 71 društev. Da je organizacija na deželi le malo razširjena in poznana, govori tudi statistika poklicev, ki tvorijo članstvo. Uradnikov je 22 odstot., obrtnikov 21 odstot., trgovcev 19, kmetov 16, učiteljev 10, oficirjev 6 odstotkov itd. Telovadnice imajo le 10, poleg tega še 16 igrišč na prostem. Zato pogoji za razmah niso ravno ugodni. V okviru organizacije je tudi 18 pevskih in 7 glasbenih krožkov. Izdajajo tudi svoj list »Junak«. V lanskem poslovnem letu je imela zveza 662.929 lejev (ali 232.619 Din) dohodkov in 640.729 lejev izdatkov. Društva so priredila 104 izlete in 185 predavanj, oziroma javnih nastopov. — Organizacija Junakov bi imela lanskega leta slaviti slovesno 50 letnico, toda vsled potresa tega ni storila. Slovesno praznovanje jubileja so radi tega preložili na 1. 1930., ko se bo v Sofiji vršil velik zlet vseh »Junakov«. V to svrhu so že sestavili pripravljalni odbor, v katerem sta tudi sofijski pravoslavni metropolit Stefan in univ. prof. dr. V. V. Zlatarski, največji živeči bolgarski zgodovinar.

Iz kraja v kraj

Naši zastopniki v Beogradu.

Zanimalo Vas bo gotovo, kako je prišlo do pomembne avdijence pri Nj. Vel. kralju. Večkrat smo pri sejah predsedstva J.O.Z. razpravljali o tem, kako bi se še bolj pokazalo bratstvo našega in češkoslovaškega naroda ter poudaril pomen Svetovavslavskih slavnosti v Pragi. Sklenili smo že na eni prejšnjih sej, da naprosimo Nj. Vel. kralja, naj prevzame pokroviteljstvo nad našo udeležbo pri Svetovavslavskih orlovskih dneh v Pragi.

V Beograd smo prišli v četrtek 24. januarja zjutraj. Še isto dopoldne smo se zglasili pri maršalu dvora ter zaprosili za avdijenco. Povedali smo, da nameravamo naprositi Njegovo Veličanstvo za pokroviteljstvo. Gospod maršal dvora nas je ljubeznivo sprejel, vendar nam pa je takoj povedal, da bomo težko sprejeti v avdijenco, ker je posebno v zadnjih dneh vladar zelo preobložen z državnimi posli, tako da morajo celo ministri čakati več dni, preden pridejo na vrsto v svojih poslovnih avdijencah. Nasvetoval nam je, naj napišemo svojo prošnjo ter mu jo pismeno izročimo, da bo o njej poročal Nj. Vel. kralju. Storili smo tako.

Drugo jutro smo bili telefonično obveščeni, da nam je avdijenca dovoljena isti dan ob pol šestih popoldne. Nekaj pred to uro smo se zglasili zopet pri gospodu maršalu, ki nas je odpeljal v poslopje, kjer so kraljeve sprejemne dvorane in njegov delovni kabinet. O poteku te zanimive avdijence poročamo na uvodnem mestu.

Ko so bili naši zastopniki v Beogradu, so obiskali seveda tudi g. ministra dr. Korošca, ki je že od nekdaj eden najiskrenejših prijateljev orlovske organizacije in njenega dela.

Zglasili so se tudi pri pomočniku notranjega ministra g. Ziki Laziću, ki je zastopstvo zelo prijazno sprejel. Ko so mu zastopniki povedali, da se po nekaterih časopisnih vesteh zopet spletkari proti orlovstvu, se je g. minister izrazil, naj orlovstvo kot viteška organizacija vztrajno nadaljuje s svojim delom; če bi pa kak javen organ kaj poskušal proti njej, naj se pritožimo.

Še isto popoldne je izšla od notranjega ministrstva naredba o kulturnih, telovadnih in podobnih društvih, o kateri ste čitali v časopisih.

Mežica.

Ob vznožje visoke Pece je položena Meziška dolina kakor venec, v njeni sredini leži Mežica. Črna je ta dolina, polna trpljenja, telesnega in duševnega. L. 1927. se je tu poživil Orel. Kakor da ga je nekdo iz spanja vzbudil, je začel zopet živeti in danes močno živi. — V letu 1928. se je udeležil okrožnih

tekem in dosegel prvenstvo, s trudom in uspehom je pripravil okrožno prireditve, 8. decembra pa je uprizoril svojo prvo akademijo. Bali smo se nekoliko, ali bo dovolj obiskana in dovolj precizno izvajana. Pa bila je dvorana napolnjena in vseh 15 točk dosti dobro izvedenih. Akademija je bila posvečena 10 letnici osvobođenja. Telovadne točke je poživilo petje moškega zbora, govor br. Kusterle-ta iz Maribora in deklamacija dr. Pregljeve »Posvetitve«. Orodna telovadba je dokazala, da je odsek v enem letu mnogo dosegel. Sklepna točka je bila »Doberdob«, proti pričakovanju dobro podana. Vendar mislim, da je treba opozoriti vse odseke, ki hočejo izvajati take simbolične vaje, da mora vse telo, tudi obraz, kazati vsebini besedila primeren izraz, telovadci morajo res živeti vaji, potem zagradi gledalce globoko v duši. — J.—č.

S Kosovega polja.

(Pismo.)

Bratje! Vsem Vam, ki ste z menoj vred orali trdo orlovsko ledino, in skupno z menoj sejali seme kulture in prosvete, Vam bratje, med katerimi sem preživel toliko lepih dni, doživel toliko srečnih in veselih ur, Vam, ki še korakate po isti poti, za istimi cilji, ki se borite za ista načela kot sem se boril jaz; ki ste borci in pristaši iste velike orlovske misli — Vam bratje pošiljam in kličem orlovski pozdrav: Bog živi! Vam mlajšim še poseben pozdrav. Saj ste vendar Vi naša bodočnost, poklicani in dolžni, da sledite ista pota in da se trudite kot Vaši predniki z istimi močmi in sredstvi za dosego istih ciljev, da stopite v borbo za naša načela, za našo misel, za misel, ki Vas je privedla v naše vrste in katera Vas mora spremljati ob vsakem Vašem koraku, ob vsakem Vašem delu in načrtu. — Bodite pravi Orli, neustrašeni, vedno in ob vsaki priliki zavedni. Imeli boste včasih težke trenutke kakor sem jih imel in jih še imam jaz; čuli boste očitke; sto je načinov, ki se jih nasprotniki poslužujejo, da bi omajali v Vaših sreih vero v bodočnost in proevit naše organizacije. Razlagali Vam bodo, da je naša organizacija brezsmiselna in v službi gotove klike, — ne klonite! Različna so naša in nasprotnikov sredstva, različni cilji. Ni mi treba razlagati, kateri so boljši — sami ste sodili že takrat, ko ste se odločili stopiti v naše vrste. Tekom časa se boste še trdneje uverili, da je naša organizacija najlepša, njen ustroj res naš domač in ne s tujih vrtov presajen. — Toliko Vam mlajšim! S skrbjo se pripravljajte na oni trenutek, ko boste šli — morda prvič — med svet. — Vam, ki ste mojih let, ni treba mnogo besed. Daleč so že dnevi skupnega dela. Ali v spominu niso

obledeli, v srcu in v duši so zapisani, ni je sile, ki bi jih iztrgala ali zabrisala. Vaš sem bratje kot sem bil in ostanem, to bom vedno priznaval. Moje misli tukaj daleč so zmirom pri Vas in pri Vašem delu. Orel sem bil, sem in ostanem, to sem vedno trdil, ni me, in me ne bo pred nikomur sram. Zanimam se za Vaš napredek, le škoda, da se me tako redko spominjate. Kličem Vam, korajžno naprej po začrtani poti. Ni daleč čas, ko stopim zopet med Vas, da skupno gradimo, skupno delamo za ideje, ki nam jih je začrtal naš narodni velikan, nesmrtni Evangelist Krek in kakor nam poje naša orlovska himna:

Narod slovenski, k nesmrtni slavi
Tvoji, se naše sile bore. J. K.

Kostrivnica.

Zanimivo in spodbudno je čitati dopise, ki jih prinaša »Mladost« vsak mesec od vseh krajev orlovskih edinic in bratov vojakov. Tudi mi Kostrivničani se danes oglašamo s skromnim dopisom, kateri se daleč ne bo mogel primerjati z drugimi. V preteklem letu je bilo odsekovno delo predvsem usmerjeno na priprave za okrožne tekme in stadionsko prireditve, kar se razvidi iz zapisnika občnega zbora. Pozimi smo se vestno pripravljali na tekme in zato tudi na njih dosegli krasen uspeh. Po tekmah smo se navdušeno pripravljali za stadionsko prireditve, katere se nas je udeležilo 12 članov z društveno zastavo, katera je bila skoro najlepša po svoji okusni izdelavi. Ostali čas smo porabili za agitacijo dobrih katoliških časopisov, za čitanje dobrih knjig in listov, ter za dramatične predstave v svrhu splošne izobrazbe. Posebno skrb posvečamo naraščanju, Mladem in Orličem, ki so že z vso dušo navezani na organizacijo. S tem bi bile v glavnem opisane točke o delovanju našega odseka v preteklem letu, ki pa seveda niso med prvimi po svoji vsebini; pa vseeno naj nas ta letni pregled, bratje, navdušuje za večje uspehe v prihodnosti. Vam vsem bratom obširne S. O. Z. pa kličem krepek: Bog živi! — Br. tajnik Pr.

Trata v Poljanski dolini.

Zopet je posegla »bela žena« z neizprosno roko v naše vrste. Iztrgala je iz naše srede vzornega Orla, našega blagega br. Leopolda Puca iz Del. Dobrave. — Pokojni Polde je bil miren in tih značaj, pri svojih sobratih in drugod splošno priljubljen. Izučil se je bil mizarске obrti, v kratkem pa bi bil moral odriniti k vojakom, kamor je bil potrjen na zadnjem naboru. Pred božičnimi prazniki je še prevzel vlogo za igró, ki jo je pa moral pozneje vsled bolezni vrniti. Dne 12. januarja pa je že podlegel v ljubljanski bolnici posledicam operacije. Cela vas se je zbrala pred njegovim domom in pričakovala njegovega zadnjega povratka na lepo Dobravo. Nobeno oko ni ostalo suho, ko se je ustavil avto, ki je vozil zemske ostanke dragega

rajnika, pred njegovim domom, kjer so ga sprejeli žalujoči njegovi domači. Na njegovi zadnji poti ga je spremilo 12 članov v krogih in dve zastopnici orliškega krožka, ki sta položili lep venec na njegov grob. — Dragi

† Leopold Puc.

Polde, nepozabni brat! Zapustil si nas v cvetu svoje mladosti. Mesto v vrste zemskega kralja te je »božja poslanka« uvrstila med legije Kralja kraljev, kateremu si že na zemlji posvetil svoje mlado življenje. — Z Bogom, zvesta duša! Blag ti spomin!

Od nekod.

Priprava za tekme. V teh mrzlih zimskih večerih se prav radi zberemo v naši fantovski sobi, toplo zakurimo, pa je dobro. Bil je četrti sestanek v mesecu. Obravnavali smo skozi ves mesec »Socialno ekonomijo«. Kakor po navadi, tako smo tudi topot vso tvarino za isti mesec ponavljali. Pa kako? Fantovska soba je bila dokaj polna, zbralo se je veliko število fantov, ki bi pač malo imeli od ponavljanja, če bi se isto izvršilo skupno. Pa je dejal podpredsednik, da se bomo razdelili na štiri skupine in vsaka bo imela svojega izpraševalca. V vse štiri kote smo se naselili, nato se je začelo. V kotu pri peči sem bil in ko je že preteklo približno 20 minut sem se ozrl po vseh kotih. Kakšen prizor! V raznih pozicijah sem videl fante. Eden je pravkar odgovarjal na vprašanje, drugi si je podpiral glavo, tretji poslušal z napolodprtimi ustni itd. Po preteku pol ure smo zopet sedli skupaj. Br. podpredsednik nas je znova navdušil; rekel je, da bomo po tem načinu delali do tekem; takrat pa mora biti zmaga naša! Bratje, kjer Vas je več, tudi Vi poskusite tako obdelovati tvarino. Vsak dan imejte v rokah to knjižico, naučite se vprašanja tudi na pamet! Na tekme pa s fantovsko korajžo! J. Jurač.

Urednikov radio

P. T. P. »Abstinent« bo! Preprosto a doživeto je, kar pripoveduješ, zato pa tudi v svoji preprosti obliki zajame. Še napiši včasih kaj takega. Bog Te živi!

Tihi fant. Sam vidiš, koliko sem dopis popravil. Kar sem Ti zadnjič že pisal, poudarjam danes zopet: Ti pišeš prehitro. Enega izmed poslanih dopisov gotovo nisi več prebral, preden si ga odposlal, ker bi bil sicer »tiskovne« napake moral videti in popraviti. Nisi brez daru in domišljije, a učiti se moraš še. Zaradi tega pomni: 1. Najprej moraš imeti jasne misli o tem, kar hočeš napisati. 2. Potem moraš misli urediti po kakem pravilnem vidiku, da se ne mešajo in ponavljajo. 3. Ko napišeš, pusti, da leži vsaj en teden; potem pa prečitaj s strogim, kritičnim očesom, kakor da bi bil to spis koga drugega. Jezikovno in vsebinsko popravi, črtaj itd. In če to trikrat ponoviš, nič ne škoduje, ampak koristi. Tako boš po malem postal sam do sebe dovolj kritičen. Zdaj pa imam utis, da se Ti vsak spis, ki si ga z naglico vrgel na papir, zdi zelo posrečen, pa takoj na pošto. Sodi sebe sam in sicer strogo! Če se boš tega držal, mi boš še eno veliko uslugo storil, čitljivejšo boš pisal! Ubojaj, pa boš še kaj dobrega napisal za »Mladost«. Bog Te živi!

Brat Orel. Kar si poslal, bi bil primeren govor pri kakem poslovnem večeru. A preveč na žalostno struno udarjaš. Fantom je treba poguma in pa trdnega, odločnega sklepa, da ostanejo svojim načelom zvesti, pa naj si pride, kar hoče. Žalost in potrptost pa vzame fantu odločnost in moč. Pišeš n. pr. »Oh toliko jih gre, a redki se vrne.« To pa vendar ni res. Dejstva kažejo, da se redno vsi vrnejo, in le izjemoma katerega ni več. Drugače imaš čisto lepe misli, a povedati jih moraš preprosto, razumljivo. Deležnik rabiš mnogo prevečkrat, pa tudi neredko napako. Poskusi najprej te misli v prav lahko umljivi obliki povedati na poslovnem večeru, potem jih še enkrat napiši in pošli.

Vse sotrudnike in dopisnike »Mladosti« nujno prosim, da mi stvarno zanesljivo pošljejo do prvega v mesecu, v katerem naj izide, ker le na ta način more »Mladost« pravočasno iziti. Pa se zgodi, da dobivam dopise še do desetega ali še čez z željo, naj pride v tej številki. Na ta način se mora številka zakasniti. — Dalje prosim, da vsak dopisnik piše samo na eni strani papirja, ker sicer moram s prepisavanjem zgubiti veliko časa. Dopisnik, ki želi pismenega odgovora, naj vselej pošlje tudi znamko za odgovor.

To in ono

Nove knjige.

IV. Jubilarni svezak Almanaha S. H. S. Historijska monografija kraljevine S. H. S. 1918. — 1. decembra. — 1928. Za l. 1929. bo izšla v Zagrebu jubilejna izdaja almanaha naše kraljevine. Obširno bo to delo in bo obsegalo tri dele kot nadaljevanje prejšnjih zvezkov; 10. del Državna ureditev Kraljevine S. H. S. 11. del: Poedine panoge državnega življenja Kraljevine S. H. S., 12. del: Zaslužni Jugoslovani (Srbi, Hrvati in Slovenci). Na to imenitno delo že vnaprej opozarjamo, ker ga je mogoče naročiti potoni

naprej plačljivih obrokov (4 obroke po 90 Din). Skupno stane 350 Din, posamezniki deli pa po 150 Din.

Nova knjižica za mladece. Izšel je II. seštevek »Male preizkušnje za mladece« (drugega izpita). Do 15. marca se knjižica dobi po subskripcijski ceni Din 6.—, če se naročita vsaj dva izvoda, pozneje pa le po knjigotrški ceni. Naroča se pri J. O. Z. Vsebinska je prav raznovrstna: Petje. Opazovanje. Signaliziranje. Ogenj in kuha. Orientacija. Tek in hoja. Pregled jugoslovanske zgodovine. — Kdor si želi knjižico nabaviti po nižji ceni, naj jo takoj naroči pri J. O. Z.

Vsebinska 2. številke: Izvršujemo najvišje naročilo. — Prosveta in vzgoja: P. Krizostom: Jožef mladenič — mož. — Dr. I. F.: S prepričanjem in zvestobo. — R. G. — F. Č.: Svoboda. — A. Komar: Fantiči. — Dr. Fr. Jaklič: Po mnogih zmotah in zablodah. — L. Golobič: Delavčeva nedelja. — Ivko: Bratom Orlom ob vrnitvi. — Br. Pomgrac: Kako sem prišel med abstinate. — Organizacija: Olimpniki. — Prosvetne tekme. — O delavskih plačah. — Ivko: Utrinki iz danskega telovadnega življenja. — Fr. Strah: Saj je nisem bral... — Po svetu okrog: Telovadba. — Iz kraja v kraj: Naši zastopniki v Beogradu. — Mežica. — S Kosovega polja. — Kostrivnica. — Trata v Poljanski dolini. — Od nekod. — Urednikov radio. — To in ono: Nove knjige. — Slike: Köln: Prihod telovadcev na Stadion. — Ljudska visoka šola za telovadbo v Ollerupu: Gimnastika. — † Leopold Puc.

Opalograph original z zaščitno

znamko in orig. potrebščinami

Jamčim za brezhibno delovanje!
Vse potrebščine in nadomestne dele
vedno na zalogi

LUD. BARAGA
Ljubljana, Šelenburgova 6

Specialna mehanična popravilnica
Telefon štev. 2980

Šolske zvezke

raznovrstne
poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam
najceneje

Knjigoveznica K. T. D.

v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6/II

JUGOSLOVANSKA TISKARNA LJUBLJANA

KLISARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
BAKROTISK
SVETLOTISK

Prodajalna K. T. D.

H. Ničman v Ljubljani

priporoča

svojo veliko zalogo šolskih in
pisarniških potrebščin. Opozarja
tudi na krasne molitvenike in
vse potrebščine Marijinih družb

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z. o. z.
na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“
obrestuje
hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad po-
lovica delnic hotela „UNION“, hiše
in zemljišča. — Krediti v tekočem
računu. — Posojila proti poroštvu,
vknjižbi na posestva itd. — Denar se
naloži lahko tudi po pošt. položnicah.

MLADOST

glasilo Slovenske orlovske zveze v Ljubljani, izhaja
17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Žerjav. Vodnikov trg 4.
List izdaja konzorcij „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88). Tiska
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč) — Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski
dom (pisarna Društvene nabavne zadruga). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom
(Slov. orl. zveza). — Naroča se: Upravišтво „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. —
Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno za vse druge Din 30— letno;
posamezna številka Din 250. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

USTANOVLJENA LETA 1889

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

GRADSKA ŠTEDIONICA

LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA

Telefon šte. 2016

Poštni ček 10.533

Stanje vloženega denarja
nad 360 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter vso davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.